

LI PTIT PRINCE

da Antoine de Saint-Exupéry

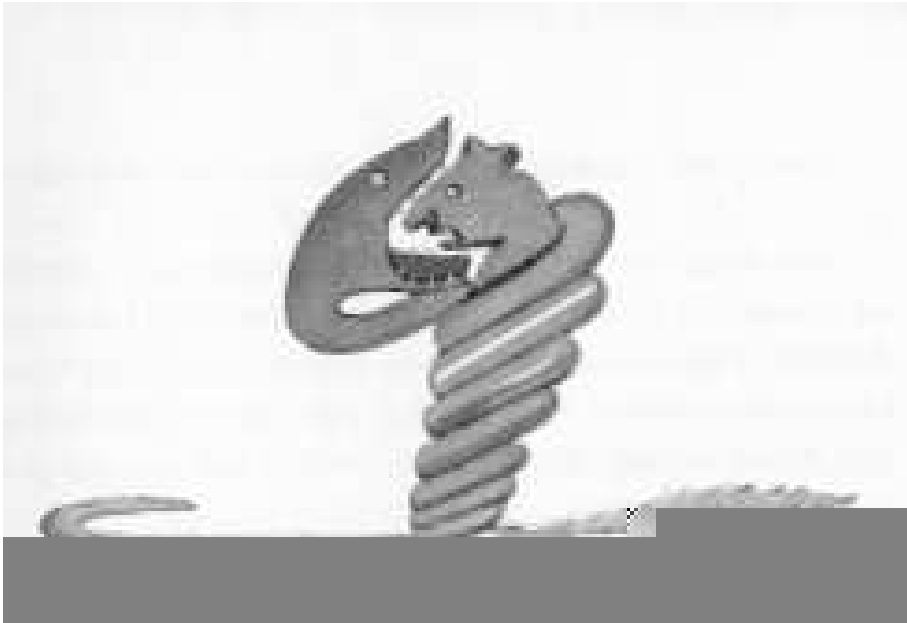
ratourné e walon pa Lorint Hendschel

2000

Po Léon Werth...

*Dji dmande pardon âzès efants d' avu dediyî ç' live ci a ene grande djin. Mins dj' a ene foirt boune escuze : cisse grande djin la, c' est m' meyeu camaeråde do monde. Adon, dj' a co ene ôte escuze : po ene grande djin, il est capåbe di comprinde totafwait, minme les lives po ls efants. Et dj' a co ene troe-jhinme escuze : cisse grande djin la dmeure el France, eyu çk' elle a fwin et froed. Elle a bén dandjî d' esse rapåjtêye. Et si vs n' avoz nén co assez avou totes ces escuzes la, dji vou bén dediyî m' live a l' efant k' cisse grande djin la a stî. Ca totes les grandès djins ont stî efants po cmincî. (Mins gn a waire ki s' è sovnèt). Do côp, dji va coridjî çou k' dji scrijheu pus hôt :
Po Léon Werth cwand 'l esteut on ptit valet.*

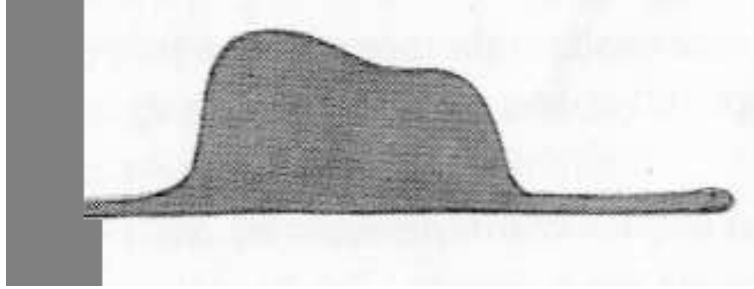
I

Cwand dj' aveu shijh ans, on côp, dj' a veyou ene foû bele imådje, dins on live so les sâvadjes bwès. Li live si loméve «Des istweres ki s' ont passé po do bon». L' imådje mostréve on sierpint bowa ki mougneve ene sâvadje biesse. Vochal ene copeye di l' imådje.

Divins l' live, on djheut : «Les sierpints bowas avalèt leu proye tote etire, sins l' mawyî. Adon, i n' savèt pus bodjî eyet i doirmèt shijh moes à lon, li tins do dijeler.»

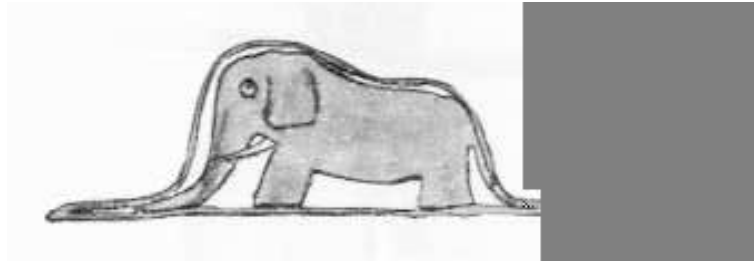
Do côp, dj' a tuzé eyet ratuzer às avinteures del djungue et mi eto, dj' a parvinou a fé m' prumire imådje avou on croyon d' couleur. Mi imådje limero 1. Ele ravizéve çouchal :

Dj' a mostré m' tchif d' ouve àzès grandès djins et lzi dmander si mi imådje les fjheut avu pawe.

Ele m' ont respondou : «Douvént âréns ns peu d' on tchapea ?»

Mins mi imådje ni rpezintéve nén on tchapea. Ele riprezintéve on sierpint bowa ki dijeréve èn elefant. Adon, dj' a dessiné l' à dvins do sierpint bowa po les grandès djins savu comprinde. I lzi fât tofer esplikî les pondants et les djondants, les grandès djins. Mi imådje limero 2 esteut insi :

Les grandès djins m' ont consyî do leyî tchaire les dessins di sierpints bowa, k' i soeyexhe à lådje ou cloyous, po studyî pus rade li djeyografeye, l' istwere, li carcul eyet l' grammare. Ça fwait ki, cwand dj' aveu shijh ans, dj' a leyî toumer l' mestî, minme ki dj' âreu surmint yeu stî on prumî pondeu ! Dj' aveu stî discoraedjî paski dj' aveu fwait berwete avou mes imådjes limero 1 eyet limero 2. Les grandès djins ni compurdèt mây rén totes seules, eyet c' est scrandixhant po ls efants, ki dvèt tofer et tofer respplikî totafwait.

Do côp, dj' a dvou tchoezi èn ôte mestî : dj' a-st apris a moenner des avions. Dj' a volé on pô tot avå l' monde. Eyet c' est l' vrayi ki li djeyografeye m' a brâmint siervou : i n' mi faleut k' on côp d' ouy po ricnoxhe li Chine di l' Arizona. I gn a di l' avance, cwand c' est k' on s' a pierdou del nute.

Ça fwait ki dj' a rescontré, tot à lon di m' vicâreye, ene kekeye di

sérieusès djins. Dj' a brâmint viké dins les grandès djins. Djels a veyou di d' foirt près. L' idêye ki dj' a d' zeles n' est nén meyeuse po ça.

Cwand dj' endè rescontréve ene k' aveut l' air do vey ene miete pus clair ki ls ôtes, dji purdeu mi imådje limeron 1, ki dj' a todi wårdé, et djel sayive sor leye. Dji voleu savu si cisse grande djin la compurdeut les afwaires po do bon. Mins ele mi respondeut a tot côp : «C' est on tchapea». Adon, dji n' divizéve pus di sierpints bowas, ni des sâvadjes bwès, ni des stoeles. Dji m' meteu a s' livea. Dji li djâzéve do bridje, do golf, del politike eyet co des crawates. Et l' grande djin esteut tote continne do hanter ene sakî di si raizonâbe.

II

Ça fwait ki dj' a viké tot seu, sins nouk po câzer avou po do bon, djusk' a vola shijh ans, cwand mi avion touma an rac, ene sawice à mitan do dézert do Sahara. I gn aveut ene sacwè d' sketé dins m' moteur. Eyet come dji n' aveu pont di mecanicyin avou mi, ni di passaedjî, dji m' apresta a sayî, tot fén mierseu, do remantchê mi avion, mågré ki ça n' aléve nén esse åjhey. Po dire li vrai, c' esteut mi veye ki dji djouwéve : dj' aveu di l' aiwe a boere a hipe po ût djoûs.

Li prumire nute, dji m' a-st edoirmou sol sâvion a meye miles di n' impôrte li ké viyaedje. Dj' esteu co pus pierdou k' on nâfradjî a djok so deus bokets d' bwès à fén mitan del Grande Basse. Do côp, vos sintoz come dji fouri sbaré, al pikete do djoû, cwand ene drole di ptite vwès m' dispierta. Ele dijheut :

- S' i vs plait... dessinez-me on bedot !
- Di cwè ?
- Dessinez-me on bedot...

Dji zoubla so mes pîs come onk k' âreut stî peté di l' aloumire. Dji frota mes ouys. Dji rwaita comifât. Et dj' aviza on foû ewaerant ptit boulome, vormint, ki m' ravizéve d' èn air sérius. I gn a, vaici a costé, li meyeu pôttrait ki dj' a parvinou a fé d' lu, pus târd. Mins mi imådje, come di djusse, est brâmint moens nozêye ki li vrai pitit boulome. Mins ça n' est nén mi l' fâte : dj' aveu stî discoraedjî des grandès djins, cwand dj' aveu volou fé do pondeu, ki dj' aveu shijh ans, eyet dji n' aveu rén appris a dessiner, a pus k' des bowas cloyous eyet des bowas à lådje.

Ça fwait k' dji rloukive ciste aparucion la tot rbolant des ouys ewaérés. Ni rovyîz nén ki dj' esteu a meye miles do prumî viyaedje. Mins li ptit boulome, lu, i n' aveut nén l' air pierdou, ni moirt sicrans, ni moirt di fwin, ni moirt di soe, ni moirt di peu. I n' ravizéve nén di tot èn efant pierdou à fén mitan do désert, a meye miles do prumî viyaedje. Cwand, po fini, dji parvina a djâzer, dji l' atôcha insi :

- Mins... ki fjhoz avâr ci ?

Et i m' repeta tot doûçmint, come ça sereut ene sacwè di foirt sérius :

- S' i vs plait... dessinez-me on bedot...

Cwand c' est k' on-z est trop sbaré pâ mistere, on n' oizreut ddja rnicter. Si loigne ki ça shonne, a meye miles do prumî viyaedje eyet a deus doets di leyî les hozetes, dji saetcha on fouya et on stilo foû di m' taxhe. Adon, dji m' sovna ki dj' aveu-st aprume situdyî l' djeyografeye, l' istwere, li carcul

eyet l' grammaire. On pô mwais, dji deri à ptit boulome ki dji n' saveu dessiner. I responda :

- Gn a rén avou ça. Dessinez-me on bedot.

Come dji n' aveu mây pont dessiné di bedot, dji rfijha por lu ene des deus imådjes ki dj' esteu capâbe do fé. Li cene do bowa k' esteut cloyou. Eyet dji fouri tot peté d' ôre li ptit boulome ki responda :

- Neni ! Neni ! Dji n' vou nén d' èn elefant dins on bowa. On bowa, c' est foirt dandjurus, eyet èn elefant, ça prind brâmint del plaèce. Mi lodjisse est tot ptit. Dj' a mezâjhe d' on bedot. Dessinez-me on bedot.

Ça fwait ki dj' a dessiné.

I rwaita comifât. Adon :

- Neni, ci la, il a ddja l' air trop malåde. Fijhoz e èn ôte. Dji dessina :

Mi camaeråde soriya djintimint :

- Anfin, vos voeyoz Bén... Ça n' est nén on bedot, c' est on berô. Il a

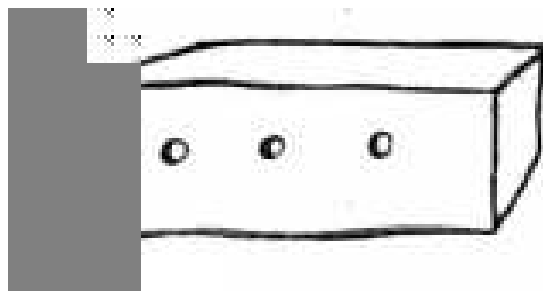
des coines... Do còp, dji rfijha mi imådje :

Mins berwete, ça n' li plaijheut nèn co :

- Ci la, il est trop vî. Dji vou on bedot ki vicrè lontins.

Adon, come dji pierdeu pacyince eyet ki dj' aveu hâsse d' ataker a dismonter m' moteur, dji fjha al vole l' imådje droci.

- Çoula, fijha dju, c' est ene boesse. Li bedot k' vos voloz est dvins.

Mins dji fou tot reyusse do vey ki l' vizaedje di m' djonne djudje esteut tot binåjhe :

- C' est vramint tot djustumint insi k' djel voleu ! Pinsez vs k' i lyi fât beacòp des yerbeyes, a ç' bedot la ?

- Pocwè ?

- Paski m' lodjisse est tot ptit...

- A mi idêye, ci serè surmint grand assez. Dji vs a dné on tot ptit bedot.

I clintcha s' tiesse après l' imådje :

- Nèn si ptit k' çoula... Tinoz ! Vola k' i s' a edoirmou...

C' est insi ki dji fjha cnoxhance avou li ptit prince.

III

I m' fala lontins po comprinde d' eyu çk' i vneut. Li ptit prince mi dmandéve tot plin ds afwaires mins, aparannmint, i n' etindeut mây çou ki dji lyi dmandéve, mi. C' est avou sacwants mots, dits a l' astcheyance, ki dj' a compris ttafwait, pitchote a midjote. Insi, cwand il aviza mi avion pol prumire feye (dji n' dessinrè nén mi avion, ça sereut brâmint trop mâlâjhey por mi), i m' dimanda :

- K' est çki c' est d' ça po ene sacwè ?
- Ça n' est nén ene sacwè. Çoula vole. C' est èn avion. C' est mi avion. Eyet dj' esteu fir di li dire ki dji voléve. Adon, i derit :
- Kimint ! Vos avoz toumé djus do cir, d' abôrd ?
- Oyi, deri dju, tot sayant di n' nén fé do rinflé.
- Â ! Vola âk di drole...

Eyet li ptit prince riya djolimint, ki dj' end esteu tot mâvlé. Dj' inme ostant k' on n' reye nén d' mes rascrâwes. Adon, i derit co :

- Ça fwait ki vos eto, vos adschindoz do cir ! Di kéne planete estoz ?

Sol côp, dji veyà come ene pitite aireu, e mistere do ptit prince. Dji li dmanda platezak :

- Ça fwait k' vos vnoz d' ene ôte planete, paret ?

Mins i n' ressonda nén. Si tiesse hossive doûçmint, eyet i rwaitive mi avion :

- C' est l' vray k' avou on fayé cayet insi, vos n' sârîz vni di d' foirt lon...

Eyet i s' meta a sondjî et a sondjî, lontins. Adon, i saetcha m' bedot foû di s' taxhe eyet i rawaita eyet ravizer si trézôr.

Vos sintoz bén come çoula m' grabouyive, les sonetes k' i vneut do taper â dfait des «ôtès planetes». Ça fwait k' dji waita do comprinde on pô

mî :

- Di d' wice vinoz, mi ptit boket ? W' est i «vosse lodjisse» ? Eyu çki vos l' contez emoenner, vosse bedot ?

I dmora on tins sins moti, a tuziner. Adon, i responda :

- Çou k' i gn a d' bén, avou l' boesse ki vos m' avoz bayî, c' est k' ça li sievrè di mājhon po del nute.

- Oyi ça ! Et si vs estoz vayant, dji vs denrè ene coide eto, po l' ateler del djournêye. Eyet co on piket.

Mins la, li ptit prince ava l' air choké :

- L' ateler ? Kéne drole d' idêye !

- Mins si vos n' l' atelez nén, il irè tot costé eyet i s' piedrè. . .

Mi camaeråde si tapa-st a djiper, eco on côp :

- Mins eyu vôrîz k' il ireut ?

- Bè, tot l' minme ewou. Tot droet. . .

Adon, li ptit prince derit, tot sérieux :

- Ça n' fwait rén. Mi lodjisse est si télmint ptit !

Et, ene miete disbâtchî, motoit, i djha co :

- Tot nd alant tot droet, on n' sâreut aler foirt lon. . .

IV

Ça fwait ki dj' aveu apris ene sacwè d' ôte di foirt consecant : li planete k' il è vneut esteut a poenne pus grande k' ene mājhon !

I gn aveut rén a m' sibarer d' trop. Dji saveu bén k' a costé des grossès boles come li Tere, Djupiter, Måss, Venus - totès planetes k' on lzi a dné des nos - i gn a des cints d' ôtes ki sont pa des côps télmint tchotes k' on-z a des rujhes po les vey, minme avou on télescope. Cwand c' est k' èn astronome e discouve ene, i l' batijhe d' on limero. Metans k' i l' lome «l' astéroïde 3251».

Dji pinse bén ki li planete do ptit prince, c' est l' astéroïde B 612. C' est èn astéroïde ki n' a stî veyou k' on côp å télescope, e 1909, pa èn astronome turk.

A ç' moumint la, il aveut stî djâzer di l' astéroïde k' il aveut discouvrou dins on grand Congrès Eternâcionâl d' Astronomie. Mins gn a nouk ki l' aveut croeyou... C' esteut ses mousmints les câzes ! Les grandès djins sont come ça.

La co bén po li rlomêye di l' astéroïde B 612, on dictateur turk a-st oblidjî ses djins a s' boter come les Europeyins. Les cis ki n' schoûtént nén estént metous a moirt. L' an 1920, l' astronome a ristî splikî cwè et come, avou si astéroïde. Il esteut bén prôpe sor lu eyet, po ç' côp la, tot l' monde a stî d' acoird avou lu.

Si dji vs raconte totes ces afwaires la so l' astéroïde B 612, eyet si dji vs a dit si limero, c' est les grandès djins les câzes. Les grands inmèt bén les chifes. Si vos lzi dvizez d' on novea camaeråde, i n' vos dmandèt māj çou ki conte po do bon. I n' vos dmandèt māj : «Kimint çki s' vwès sone ? A cwè çk' il inme li mî djouwer ? Tént i les palvoles ?» Neni : i vos dmandèt : «Kéne âdje a-t i ? Kibén d' frés a-t i ? Kibén peze-t i ? Kibén s' pa

wangne-t i ?» C' est seulmint adon k' il ont l' idêye k' ele li cnoxhèt. Si vos djhoz âzès grandès djins : «Dj' a veyou ene bele mājhon avou des rôzès brikes, des jéranions après les finiesses eyet des blancs colons sol toet», ele ni parvinèt nén a mādjiner cisse mājhon. I lzi fāt dire : «Dj' a veyou ene mājhon di cint meye francs.» A ç' moumint la, elle e vont : «Come c' est djoli !»

Metans k' vos lzi djhoz : «Les preuves ki li ptit prince egzistêye po do bon, c' est k' il esteut tchârné, k' i djipêve eyet k' i voleut on bedot. Cwand on vout on bedot, c' est les preuves k' on-z egzistêye», les grandès djins hôssèt leus spales eyet dire ki vos estoz efant ! Mins si vos lzi djhoz : «Li planete k' i provneut, c' est l' astéroïde B 612», adon, les grands s' lairont adire eyet vos leyî e pāye avou leus kesses et leus messes. I sont-st insi. Pont d' avance di s' māvler après zels. Les efants dvèt esse foirt coulants avou les grandès djins.

Mins nozôtes, come di djusse, nozôtes ki comprind bén çou ki viker vout dire, nos nd avans d' keure, des limeros ! Dj' âreu bén yeu volou adrovi mi istwere a môde di conte. Dj' âreu yeu volou dire : «I gn aveut on cōp on ptit prince ki dmorêve so ene planete a hipe pus grande ki lu, eyet k' aveut dandjî d' on camaeråde». Dji so si disbâtchî, tot contant ces sovnances la. I gn a ddja shijh ans di çoula, ki m' camaeråde end a nd alé avou s' bedot. Si dji waite del discire, vaici, c' est po nel nén rovyî. C' est disbâtchant, do rovyî on camaeråde. Tot l' monde n' a nén avou on camaeråde. Et dji pôreu divni come les grandès djins, ki n' ont pupont d' agrè, a pārt po les chifes. C' est ça ki dj' a-st atchté ene boesse di couleurs eyet des croyons. C' est deur, a mi âdje, do s' rimete a dessiner, cwand on n' a jamwais rén assayî d' ôte k' on bowa cloyou et on bowa å lādje, k' on-z aveut shijh ans ! Dji sayrè, come di djusse, do fé des pôtraits les pus rshonnants possible. Mins dji n' so nén seur d' adierci m' cōp. Ene imådje, ça va, et adon, l' imådje d' après n' est pus rshonnante assez. Dji m' brouye on pô ossu avou l' grandeu. Chal, li ptit prince est trop grand. La, il est trop ptit. Dji balzine eto pol couleur di si abiy mint. Ça fwait ki dj' î va come djel sin, don ci, don la, et come dji pou. Po fini, dji m' brouyrè po des pus conse-cantès afwaires. Mins çoula, i mel fārè pardonner. C' est ki m' camaeråde n' esplikive māj rén. Têlfeye pinsêve-t i ki dj' esteu on parey a lu. Mins mi, mālureuzmint, dji n' sé vey les bedots å d' truviè des boesses. Motoit

so dju divnou on pô come les grandès djins. Dj' a dvou divni vî.

V

Tos les djoûs, dj' apurdeu ene sacwè d' noû sol planete, sol djoû ki li ptit prince end aveut nd alé, so s' voyaedje. Ça vneut tot doûçmint, plic ploc, avou les tuzaedjes. C' est l' troejhinme djoû ki dj' etinda câzer do drame des baobabs.

Ci fourit co l' bedot les câzes ca, a on moumint, li ptit prince mi dmanda âk, come onk k' est so dotance, tot d' on côp :

- C' est al boune, dwai, ki les bedots mindjèt les bouxhons ?

- Oyi, c' est al boune.

- Â ! derit i. Dji so bén binâjhe.

Dji n' compurdeu nén douvént çk' i faleut ki les bedots mougénxhe les bouxhons. Mins li ptit prince derit co :

- Ça fwait, si dji comprind bén, k' i mindjèt les baobabs eto ?

Dji fjha rmarker â ptit prince ki les baobabs ni sont nén des bouxhons, mins des âbes grands come des egljhes. Il epoitreut co avou lu tot on tropea d' elefants ki les elefants n' avénrènt nén a coron d' on seul baobab.

L' idêye d' on tropea d' elefants fjha haxhler li ptit prince :

- I les fâreut ramonçler so onk l' ôte.

Mins i derit eto, come on sûtî ptit valet k' il esteut :

- Les baobabs, divant do crexhe, ça est ptit po cmincî.

- C' est djusse ! Mins douvént voloz vs ki vos bedots mougénxhe les ptits baobabs ?

I responda : «Bén ! Cisse lale ! Vos mel copeyroz !» come i gn âreut rén d' drole la dvins. Et dji dva fé ovrer m' compurdixheure comifât por mi comprinde tot seu l' rujhe k' i gn aveut la dvins.

Sol planete do ptit prince, an efet, come so totes les planetes, i gn aveut deus sôres di yebe : les bounes eyet les cruwôs. Do côp, i gn aveut ossu

des bounès grinnes po les bounès yebeles, eyet des mwaijhès grinnes po les cruwôs. Mins les grinnes, on n' les voet nén. Ele doirmèt catchimint, e schô del tere, djusk' a tant k' ene di zeles a l' zine do s' dispierter. . . Adon, ele si stind eyet, tote timide, ele boute après l' solea ene nozêye pitite brokete ki n' fwait nou toirt a nolu. Si c' est ene brokete di radisse ou di rôze, on l' pout Bén leyî crexhe a s' môde. Mins si c' est ene mâle plante, i l' fât râyî do côp k' on l' a savu ricnoxhe. Et djustumint, i gn aveut des teribès grinnes, dissu l' planete dâ ptit prince. . . C' esteut des grinnes di baobabs. I gn aveut tot gibré, dins l' tere del planete. Et on baobab, si on tådje di trop, on n' s' e sét pus mây fé cwite. Il ehale tote li bole. I l' trawe avou ses raecenes. Si l' bole est pâr trop tchote, eyet s' i gn a trop di baobabs, i l' fjhèt peter.

«C' est ene kession di dissipline», m' a-t i dit li ptit prince, pus târd. «Cwand on s' a tot lavé, â matén, i fât rnyî s' planete a môde di djin. I s' fât oblidyî a râyî les baobabs a tins a eure, si roed k' on les sét ricnoxhe foû des rôzîs, ca ces deus plantes la si ravizèt foirt, dins les prumîs tins. C' est soyant, come ovraedje, mins c' est âjhey.»

Et on bea djoû, i m' consia do waitî do fé ene bele imådje, po Bén herer çoula el tiesse dâs efants di m' payis. «S' i voyaedjèt on djoû», end aléve-t i li ptit prince, «ça ls ahesrè kéke feye. Des côps k' i gn a, ça n' fwait rén si on rmet l' ovraedje a pus târd. Mins avou des baobabs, c' est tos djeus po-z avu on mâleur. Dj' a cnoxhou ene planete insi, ki c' esteut on nawe k' î dmoréve. Il aveut leyî crexhe troes bouxhons cisse bole la. Dji n' fwai nén voltî do moralisse. Mins c' est si dandjureus, les baobabs, c' est si riscant, pol ci ki s' piedreut so èn astéroïde, ki, po ene feye, dji n' mi va pus ritni : «Mes efants, waitîz Bén a vos, avou les baobabs !» C' est po-z advierti mes camaerâdes conte on dandjî ki nos manceye, zels come mi, dispoy si lontins, sins ki nos ns e rindanxhe conte, ki dj' a tant bouté sol dessin droci. Ça valeut les poennes do dner cisse leçon ci. Vos vos dmandroz motoit : Douvént, dins ç' live ci, gn a-t i pont d' ôte imådje si grandissime ki l' cene des baobabs ? Dj' a âjhey po responde : dj' a sayî, mins dji n' î a nén parvi-nou. Cwand dj' a fwait l' imådje avou les baobabs, dj' esteu enondé pask' i fjheut strapant.

VI

Â ! mi ptit prince, dj' a compris, pô a pô, come vosse pitit vicaedje esteut tot plin d' penin. Lontins, vos n' avoz avu, come pasmint d' tins, ki l' doûceur des coûchîs d' solea. C' est ene sacwè ki dj' a savu li cwatrinme djoû, à matén, cwand vos m' avoz dit :

- Dj' inme bén do rwaitî l' solea ki s' lait djus. Alans vey li solea ki s' coûche...

- Bè, i fât ratinde...

- Ratinde après cwè ?

- Ratinde après l' eure ki l' solea s' lait djus.

Po cmincî, vos avoz-st avou l' air tot peté. Adon, vos avoz ri d' vos minme.

- Dji m' pinse todi so m' planete ! m' avoz vs dit.

Come d' efet. Cwand il est doze eures às Etats Unis, li solea s' coûche sol France, come tot l' monde el sét bén. I gn åreut k' a savu aler el France so ene munute di tins po savu rloukî l' solea ki s' lait djus. Målureuzmint, li France est pâr trop lon erî. Mins so vosse pitite bole, vos n' avîz k' a saetchî vosse tcheyire troes asdjamlêyes pus lon. Et vos rwaitîz l' anuti tot côp k' vos péyîz après...

- On djoû, dj' a veyou l' solea aler djus cwarante troes feyes !

Ene miete après, vos djhîz co :

- Cwand c' est k' on-z est tot disbâchî, sav'... on rwaite voltî l' solea ki s' lait djus...

- Li djoû des cwarante troes côps, vos estîz si disbâchî k' çoula ?

Mins li ptit prince ni responda nén.

VII

Li cénkinme djoû, c' est co todi p' l' amor do bedot ki dj' apurda on grand secret dins l' vicaedje dâ ptit prince. I m' dimanda platezak, sins bambyî, come onk k' âreut lontins tuzé a çoula sins moti :

- On bedot, s' i mougne les bouxhons, i mougne les fleurs eto ?
- On bedot, ça mougne tot çou k' il avize.
- Minme les fleurs avou des spenes ?
- Oyi, ça. Minme les fleurs avou des spenes.
- Mins a cwè çk' ele siervèt, d' abôrd, les spenes ?

Dji n' e saveu rén. A ç' moumint la, dj' esteu k' dji sayive do disvistrer on boulon trop seré, après m' moteur. Dj' esteu tracassî ca dji cmincive a comprinde ki m' moteur esteut vramint djus. Et come l' aiwe po boere baxhive, dji n' aveu nén boune idêye.

- A cwè çk' ele siervèt les spenes ?

On côp k' il aveut dmandé âk, li ptit prince ni leyive mây ouve. Mâvlé après m' boulon, dji responda tot l' minme cwè :

- Les spenes, ça n' sieve a rén. Ci n' est ki del calinreye dins les fleurs, la !

- Ô ! fijha-t i.

I dmora on boket sins moti, et adon i sclâtcha, come rôcuneus après mi :

- Dji n' vos croe nén ! Les fleurs sont flâwes. C' est des inocinnes. Ele si rapâjhtèt come ele polèt. Ele si croeyèt ewaerantes, avou leus spenes. . .

Dji n' a rén respondou. A ç' moumint la, dji pinséve : «Si ç' fayé boulon la tént co bon, djel frè peter a côps d' mârtea !» Li ptit prince mi côpa co on côp dins mes tuzaedjes :

- Ça fwait k' vos pinsez, vos, ki les fleurs. . .

- Neni ! Neni ! Dji n' pinse rén do monde ! Dj' a respondou tot l' minme cwè ! Mi, dji m' ocupe di sérieuxès afwaires !

I m' riwaita tot cacame.

- Di sérieuxès afwaires !

I m' veyeut avou on mârtea dins ene mwin, avou mes doets tot dâborés d' crâxhe, di clintchî so on cayet ki li avizéve mo laid.

- Vos dvizez come les grandès djins !

Dj' esteu on pô ahonti. Mins, sins s' fé mâ d' mi, i djha co :

- Vos n' savoz rén discomeler ! Vos maxhîz totafwait !

Il esteut foû mwais après mi, vormint. I schoyeut ses tchveas dorés dins l' vint :

- So ene planete, dji cnoxhe on Monsieu rodje viyolé. I n' a mây odé ene fleur. I n' a mây riloukî ene sitoële. I n' a mây veyou voltî ene sakî. I n' a mây rén fwait d' ôte ki des acdicions. Et tote djoû, come vos, i ndè va : «Dji so-st ene sakî di sérieux ! Dji so-st ene sakî di sérieux !» Et ça l' fwait rinfler, télmint k' il est grandiveus. Mins ça n' est nén ene sakî, c' est èn âbusson !

- On cwè ?

- Èn âbusson !

Asteure, li ptit prince esteut tot bladje télmint k' i s' tourmintéve.

- I gn a des miyons d' anêyes ki les fleurs fabrikèt des spenes. I gn a des miyons d' anêyes ki les bedots mindjèt tot l' minme les fleurs. Et ça n' sereut nén sérieux do s' dimander douvént çk' ele si forboutèt si foirt po s' fabriker des spenes ki n' siervèt mây a rén ? Est çki ça n' est nén consecant, li guere des bedots eyet des fleurs ? Est çki ça n' est nén pus consecant ki les carculs da on Monsieu rodje et crâs ? Et si dji cnoxhe, mi, ene fleur come i gn a pont d' ôte à monde, nole pât, a pus k' so m' planete, eyet k' on ptit bedot distrureut d' on còp, raf, on matén, sins ddja s' aporçure di çou k' i fwait, ça n' est nén consecant, çoula ?

I rodjixha.

- Si gn a ene sakî, derit i, ki voet voltî ene fleur k' i gn a k' ene di pareye a leye avâ les miyons et les miyons di stoeles, c' est assez por lu esse binâjhe cwand i les rwaite. I pinse dins ouve : «Mi fleur est ene sadju, l'avâ...» Mins si l' bedot mougne li fleur, por lu, c' est come si totes les stoeles distindrènt d' on còp ! Et ça n' est nén consecant, çoula !»

I n' sava rén dire di pus. Tot d' on côp, i s' meta-st a braire ses ouys tot foû. I fjheut spès. Dj' aveu leyî tchaire mes usteyes. Dj' end aveu d' keure, di m' mârtea, di m' boulon, del soe eyet del moirt. I gn aveut so ene sitoële, ene planete, li minne, li Tere, on ptit prince a rapåjhter ! Djel hossive. Dji li djheu : «Li fleur ki vos veyoz voltî, ele ni pout må. . . Dji li dessinrè on muzea, a vosse bedot. . . Dji dessinrè ene årmeure po vosse fleur. . . Dji. . .» Dji n' saveu cwè dire å djuste. Dji m' sinteu pâr pawene. Dji n' saveu cmint ariver dlé lu, eyu l' ritrover. . . C' est si målåjhey a comprinde, li pays des låmes.

VIII

Dj' a rade apris a mî cnoxhe cisse fleur la. I gn aveut todi avou, sol planete dâ ptit prince, des totès simpès fleurs, gâliotêyes d' ene rindjeye di florifouyes, ki n' purdént nén trop del plaeece eyet n' disrindjî nolu. Ene matinêye, elle aspitént dins les yebeles po distinde al nute. Mins cisse lale, elle aveut djârné on bea djoû, d' ene grinne vinowe d' on n' sét wice. Eyet li ptit prince aveut rwaitî di d' foirt près cisse pitite brokete la, ki n' ris-honnéve nén âs ôtès broketes. Motoit esteut çu ene novele sôre di baobab ? Mins bèn rade, li bouxhon s' djoca di crexhe po-z ataker a-z apontyî ene fleur. Li ptit prince, ki veyeut s' aprester on grand grand boton, sinteut bèn k' il aléve rexhe foû di d' la ene aparucion, on mirâke. Mins li fleur n' e finixheut nén di s' apontyî po-z esse bele, e cwete dins s' vete tchambe. Ele fijheut bèn atincion po tchoezi ses couleurs. Ele si moussive douçmint. Elle ajustéve ses florifouyes ene a ene. Ele ni voleut nén rexhe mâ agadlêye, come les fleurs di tonire. Ele ni voleut aparete ki rglatixhante, dins tote si beaté. Ô, oyi, ça ! C' end esteut ene, di frikete ! Ses mistérieusès apresses avént duré des djoûs eyet des djoûs å lon. Et vola k' èn å matén, djustumint a l' eure ki l' solea s' leve, ele s' aveut mostré.

Et leye k' aveut travayî si pontieuzmint, ele bâya et derit :

- Â ! Vola seulmint k' dji m' dispiete... Dji vos dmande escuze... Mes tchveas sont co tot ecomelés...

Li ptit prince fijheut des hâhâs sins s' savu rastini :

- Come vos estoz bele !

- Endon ? resonda-t ele li fleur, tot douçmint. Et dj' a vnou å monde å minme moumint ki l' solea...

Li ptit prince advina, pol pus seur, k' ele n' esteut nén foirt po s' rabaxhî, mins i s' sinteut si rmouwé !

- C' est l' eure di ddjuner, pinse dju - derit ele. Vos serîz Bén binamé do pinser a mi. . .

Et li ptit prince, tot cacame, ala cweri ene raiwete avou del frisse aiwe po siervi l' fleur.

Mins, leye, Bén rade, elle aveut-st ataké al fé amarvoyî, grandiveuse eyet on pô waeraxhe come elle esteut. On djoû, metans, k' ele djâzéve di ses cwatès spenes, elle aveut dit å ptit prince :

- I polèt Bén vni, les tignes, avou leus grawes !

- I gn a nou tigue dissu m' planete, aveut i rclapé li ptit prince. Et di tote manire, les tignes ni mindjèt nén les yebe.

- Dji n' so nén ene yebe, aveut ele respondou douçmint.

- Escuzez-me. . .

- Dji n' ricrind nén les tignes, mins dji n' inme nén ene gote les corants d' air. N' årîz nén on toetea po m' mete a oc ?

«Dji n' inme nén les corants d' air. . . Bén astcheyou po ene plante, aveut i sondjî li ptit prince. C' end est ddja ene mâlâjheye, cisse fleur la I fwait froed, dins vosse payis. C' est må adjinçné. La k' dji vén. . .

Mins elle aveut staté. Elle aveut vnou a môde di grinne. Ele n' âreut rén yeu seu cnoxhe des ôtes mondes. Tote honteuse d' avu stî atrapêye å moumint k' elle aprestéve ene si biesse minte, elle aveut tossé deus troes côps po rtaper les toirts so les spales dâ ptit prince :

- Li toetea k' on djheut enawaire ? . . .

- Dji l' aléve cweri, mins vos m' djâzîz !

Adon, elle aveut co tossé pus foirt, por lu avu des rmoirs. Ça fwait k' li ptit prince, malgré k' i n' esteut nén contraire et k' i l' veyeut voltî, aveut rade doté d' leye. Il aveut pris å sérieux des messaedjes tapés al vude, et i s' a rtrové tot mâlureus.

«Dji n' l' âreu nén dvou schoûter, m' a-t i dit on djoû inte cwate-z ouys, i n' fât måy schoûter les fleurs. I les fât rwaitî. I les fât oder. Li minne sipârdeut ses bounès sinteus avâ m' planete, mins dji n' parvineu nén a avu bon. L' istwere des grawes, ki m' aveut fwait assoti, ele m' âreut dvou mouwer» I m' a co dit :

«A ç' moumint la, dji n' a rén compris ! Dji l' âreu yeu dvou djudjî d' après çou k' ele fijheut, et nén d' après çou k' ele dijheut. Ele mi bayive ses sinteus, ele mi louméve. Dji n' âreu nén dvou peter å diâle ! Dj' âreu

dvou adviner come elle esteut tinre, pa drî ses fayêyès emantcheures. Les fleurs sont télmint po dire on djoû blanc et l' ledmwin noer. Mins dj' esteu trop djonne po-z esse capåbe del vey voltî.»

IX

Dji pinse Bén k' il a profité, po peter evoye, ki des sâvadjes oujheas passént por la. Li matén k' i nd a nd alé, il a Bén arindjî s' planete. Il a schové comifât les tchminêyes di ses vicants volcans. Il end aveut deus, di vicants volcans. Et i l' ahessént Bén, po restchâfer li ddjuner, à matén. Il aveut ossu on moirt volcan. Mins, s' apinse lu : «Sét on mây !» Ça fwait k' il a schové l' moirt volcan eto. S' i sont Bén ramonés, les volcans broûlèt a leu-z âjhe, sins hikets, i n' petèt nén. Cwand on volcan pete, c' est come li feu dins ene tchiminêye. So nosse bole, come di djusse, nos estans brâmint trop ptits po savu schover nos volcans. C' est ça k' nos avans tot plin des rujhes avou zels.

Li ptit prince, on pô pus poenneus, a râyî eto les dierins rdjets di baobab. I pinséve ni mây rivni. Mins totes ces bezognes la, k' i fjheut tos les djoûs, lyi avizént foirt foirt doûces, ci matén la. Et cwand c' est k' i raiwa l' fleur pol dierinne feye, et k' i s' apresta al mete dizo s' bole di veule, i s' aporçuva k' il aveut hâsse di braire.

- Adiè, djha-t i al fleur.

Mins leye ni ressonda nén.

- Adiè, djha-t i co on côp.

Li fleur tossa. Mins ça n' esteut nén l' froed les câzes.

- Dj' a stî biesse, derit ele po fini. Dji vos dmande pardon. Sayîz d' esse ureus.

Lu, il a stî sbaré ki li fleur ni li rprotchive rén. I dmoreve la, tot vî, avou l' bole e l' air. I n' compurdeut nén ene pâjhire doûceu insi.

- Oyi, ça, derit ele li fleur, dji vs voe voltî. Vos nd avoz rén savou, eyet c' est di m' difâte. Gn a rén avou ça. Mins vos avoz stî ossi loigne ki mi. Sayîz d' esse ureus. . . et leyîz la l' bole di veule. Dji n' è vou pus.

- Mins, eyet l' vint. . .

- Dji n' a nén si froed k' çoula. . . Li frisse air del nute mi frè do Bén. Dji so-st ene fleur.

- Mins, eyet les biesses. . .

- I fât Bén ki dji so poite deus troes halenes si dji vou cnoxhe les palvoles. I paret ki ça est télmint bea. Et sinon, kê çki m' vénrè vey ? Vos, vos seroz lon erî di d' ci. Tant k' âzès grossès biesses, dji n' a nén peu. Dj' a mes grawes.

Et ele mostréve ses cwatès spenes, l' inocinne. Adon, ele derit :

- Ni târdjîz nén tant, c' est soyant. Vos avoz décidé d' end aler : alez e.

Ca ele ni voleut nén k' i l' veyaxhe tchoûler. C' esteut ene si grandiveuse fleur. . .

X

Il esteut do costé des astéroïdes 325, 326, 327, 328, 329 eyet 330. Ça fwait ki, po-z ataker, i ls a stî viziter po trover ene sacwè a fé eyet po-z aprinde.

On rwè dmoreve sol prumî. Li rwè, moussî di pourpe eyet d' ermene, esteut ashiou so on trône tot simpe eyet portant foirt madjesteus.

- Â ! Vola on sudjet, criya-t i li rwè cwand il aviza li ptit prince.

Et li ptit prince si dmanda :

«Kimint çk' i m' kinoxhe bén, pus k' i n' m' a co måy veyou ?»

I n' saveut nén k' les rwès fjhèt voltî l' monde pus simpe k' i n' est : totes les djins sont des sudjets.

- Vinez pus près, ki dji vs veye mî, derit i li rwè, tot fir d' esse li rwè d' ene sakî, po fini.

Li ptit prince tapa on côp d' ouy po cachi après on xhame po s' ashir, mins l' bole esteut ehalêye tote etire pâ clapant mantea d' ermene. Ça fwait k' il a dmore d' astampé. Come il esteut nâjhi, i bâya.

- Les lwès do palâ volèt k' on n' bâye nén pa dvant li rwè. Dji vos l' disfind.

- Dji n' mi sé espaitchî, responda-t i li ptit prince, djinné. Dj' a fwait ene fameuse trote, eyet dji n' a nén doirmou. . .

- D' abôrd, dji vos cmande di bâyî. Dji n' a veyou nouk ki bâyive des anêyes å lon. Les bâymints, por mi, c' est âk di curieus. Alez, bâyîz co. Dji vos l' ôrdone.

- Dji so disfranki, asteure. . . Dji n' sâreu pus. . . fijha-t i li ptit prince e rodjixhant.

- Hem ! hem ! responda-t i li rwè. D' abôrd. . . dji vos cmande di bâyî pa des côps, eyet pa des ôtes côps, di. . .

I tchictéve on pô, et il aveut l' air k' il esteut choké.

Ca li rwè, çou k' i voleut å dzeu d' tot, c' esteut k' on schoûtaxhe çou k' i djheut. I n' saveut sopoirter k' on rnictêye cwand i cmandéve ene sacwè. C' esteut on monarke absolou. Mins come il esteut foirt bon, i cmandéve des afwaires a môde di djin. «Si dji cmandreu, end aléve-t i mwints côps, si dji cmandreu a on djenerå do s' candjî a moxhon d' mér, eyet si l' djenerå ni schoûtreat nén, ça n' sereut nén l' djenerå les fâtes. Ça sereut mi l' fâte.»

- Est çki dji m' pou Bén Ashir ? dimanda-t i li ptit prince timidmint.

- Dji vs kimande di vs ashir, responda-t i li rwè, tot raminant, madjes-tiveus, on pana di s' mantea d' ermene.

Mins li ptit prince esteut sbaré. Li planete esteut tote tchote. Di cwè esteut i rwè, ci rwè la ?

- Sire... dijha-t i, dji vos dmande escuze di vos dmander ene sacwè...

- Dji vs kimande di m' dmander ene sacwè, si dispaitcha-t i li rwè.

- Sire... Di cwè estoz li rwè ?

- Di totafwait, responda-t i li rwè tot simplumint.

- Di totafwait ?

Li rwè, sins fé do grandiveus, mostra s' planete å doet, pu les ôtès planetes eyet les stoeles.

- Di tot ça ? derit i li ptit prince.

- Di tot ça... responda-t i li rwè.

Ca i n' esteut nén seulmint monarke absolou, mins ossu monarke univiersél.

- Eyet les stoeles vos schoûtèt ?

- Oyi, ça, derit i li rwè. Ele schoûtèt sol côp, paret ! Dji n' sopoite nén k' on rnictêye.

Ene poûxhance insi, li ptit prince end esteut tot merviyî. Il åreut yeu tot ça da lu, ci n' est nén cwarante cwate côps, mins septante deus, ou cint, ou minme deus cints côps k' il åreut savou rloukî l' solea s' coûtchî sol minme djournêye, sins måy divu bodjî s' tcheyire ! Et come i s' sinteut ene miete poenneus del sovance di si ptite bole abandnêye, i s' ehardixha eyet dmander ene grâce å rwè :

- Dji vôreu Bén vey li solea s' leyî aler djus... Fijhoz m' plaijhi... Kimandez å solea di s' leyî aler djus...

- Si dji cmandreu a on djenerå do cavoler d' ene fleur a l' ôte, a môde di palvole, ou Bén di scrire ene trådjudeye, ou di s' candjî a moxhon d' mér, eyet si li djenerå ni fjheut nén çou ki dji li a cmandé, kî åreut toirt ? Lu ou mi ?

- Ci sereut vos, derit i li ptit prince sins balziner.

- Tot djustumint. I fât dmander a tchaeke onk çou k' i sâreut Bén ofri. Nole ôtorité sins råjhon. Si vos cmandez a vosse peupe di s' aler taper el mér, i s' solevrè. Dj' a l' droet do cmander k' on m' schoûte paski dji n' kimande rén ki n' soeye raizonåbe.

- Et m' solea djus, d' abôrd ? repeta-t i li ptit prince, ki n' rovyive mây ene sacwè k' il aveut dmandé.

- Vosse solea djus, vos l' åroz. Djel kimandrè. Mins, come dji cnoxhe Bén li syince di govierner, dji ratindrè l' meyeu moumint.

- Cwand çk' i vénrè, ci moumint la ? dmanda-t i li ptit prince.

- Hem ! hem ! responda-t i li rwè, ki rwaita po cmincî dins on gros årmonak, hem ! hem ! ci serè, aviè... aviè... ci serè ouy al nute aviè vint munutes divant ût eures ! Et vos vieroz come on m' schoûte Bén.

Li ptit prince bâya. Ça lyi aléve lon do n' pont avu d' solea djus. Et pu, i cmincive dedja a s' anoyî on pô :

- Dji n' a pus rén a fé chal. Dji m' va nd aler !

- N' end alez nén, derit i li rwè, k' esteut si fir d' avu on sudjet. N' end alez nén, dji vs lome minisse !

- Minisse di cwè ?

- Di... del djustice !

- Mins gn a nouk a djudjî !

- On n' e sét rén, derit i li rwè. Dji n' a nén co fwait tot l' tour di mi rweyôme. Dji so foirt vî eyet dji n' a nén del plaee assez po ene vweteure. Et dji so rade nåjhi å roter.

- Ô ! mins dj' a ddja veyou, derit i li ptit prince tot s' clintchant po co taper ene ouyåde di d' l' ôte costé del bole. I gn a nouk drola nerén...

- E Bén vos vs djudjroz vos minme, li responda-t i li rwè. C' est çou k' i gn a di pus målåjhey. On-z a bråmint pus målåjhey do s' djudjî lu minme ki do djudjî ls ôtes. Si vos parvinoz a vs djudjî comifât vos minme, vos seroz on sadje po do bon.

- Mi, dji m' sâreu djudjî mi minme tot costé. Dji n' a nén dandjî do dmani vaici po ça.

- Hem ! hem ! derit i li rwè. Dj' a les pînses ki so m' planete, i gn a on vî rat, ene sawice. Dji l' etind del nute. Vos pôroz djudjî ç' vî rat la. Di tenawete, vos l' condannroz a moirt. Insi, si veye ni ténrè k' a vosse djustice. Mins vos rmetroz s' poenne a tchaeke còp pol sipârgni. I gn a k' onk.

- Mi, dji n' inme nén do condanner a moirt, eyet dji pinse Bén ki dj' eva.

- Neni, derit i li rwè.

Mins on còp k' i fourit presse, li ptit prince ni vola nén fé del poenne à vî monarke.

- Si vosse madjesté vout k' on l' schoûte pontieuzmint, ele mi duvreut cmander ene sacwè di raizonâbe. Ele mi pôreut cmander, boutans, d' end aler dins ene munute. Dj' a l' idêye ki c' est l' bon moumint. . .

Come li rwè n' respondeut nén, li ptit prince balzina. Adon, tot sospirant, i leva l' daxhe.

- Dji vs fwai mi ambassadeur, derit i radmint li rwè.

Il aveut l' air d' ene sakî ki s' sét fé schoûter.

«Les grandès djins sont droles, vormint», si djheut i li ptit prince dins ouve, tins di s' voyaedje.

XI

Sol deujhinme planete, i gn aveut on grandiveus :

- Â ! â ! Vola èn admirateur ! criya-t i di d' lon l' grandiveus, cwand c' est k' il aviza li ptit prince.

Ca po les grandiveus, les ôtès djins sont des admirateurs.

- Bondjoû, derit i li ptit prince. Vos avoz on drole di tchapea.

- C' est po fé des tchapurneyes, responda-t i l' grandiveus. C' est po fé des tchapurneyes cwand on clatche dins ses mwins por mi. Målureuzmint, gn a jamwais nolu ki passe avår ci.

- Â ? derit i li ptit prince sins comprinde.

- Clatchîz dins vos mwins, don ! consia-t i l' grandiveus.

Li ptit prince clatcha dins ses mwins. Li grandiveus, tot fjhant des âdiyos', siclâtcha co ene tchapurneye.

- Vola ene sacwè d' pus plaijhant k' amon li rwè, derit i li ptit prince dins lu minme. Et i rataca a clatchî dins ses mwins. Adon, li grandiveus rataca a fé des tchapurneyes tot solevant s' tchapea.

Après cénk munutes, li ptit prince esteut hodé do rataker tofer li minme djeu :

- Et po fé tchaire li tchapea, kimint fwait on ?

Mins l' grandiveus ni l' oya nèn. Les grandiveus n' oyèt ki les louwandjes.

- Est çu di bon ki vos m' admirez si foirt ?

- K' est çki ça vout dire admirer ?

- Admirer, ça vout dire ricnoxhe ki dji so l' pus bea, li mî moussî, li pus ritche eyet l' pus sùti des omes so cisse planete chal.

- Mins vos estoz tot seu, so vosse planete !

- Fijhoz-me plaijhi, admirez-me tot l' minme !

- Dji vs admire, derit i li ptit prince tot hossant ene miete ses spales.
Mins cwè çki çoula vs pout fé ?

Et li ptit prince end ala.

«Oyi, ça : les grandès djins sont foû droles, vormint», si djheut i tot simplumint, tins di s' voyaedje.

XII

Sol planete après, il î dmaneut ene sôleye. Li ptit prince n' î a dmoré k' ene faflote, mins il end a stî tafwaitmint disbâtchî :

- Cwè fjhoz vaila ? derit i al sôleye, ki n' motixheut nén, d' ashiou pa dvant ene driglêye di vudès botayes eyet ene driglêye di plinnès botayes.

- Dji boe, responda-t ele li sôleye, l' air d' onk ki s' dilâmentêye.

- Douvént boevoz ? li dmanda-t i li ptit prince.

- Po rovyî, responda-t ele li sôleye.

- Po rovyî cwè ? dimanda-t i li ptit prince, ki s' fijheut ddja må d' leye.

- Po rovyî ki dj' a honte, avowa-t ele tot-z abaxhant s' tiesse.

- Honte di cwè ? vola-t i savu li ptit prince, afwaire do li dner on côp di spale.

- Honte di boere ! acheva-t ele li sôleye, ki n' motixha pus.

Eyet li ptit prince end ala, tot sondjåd.

«Les grandès djins, vormint, sont foû foû droles», si djheut i dins lu minme, tins di s' voyaedje.

XIII

Li cwatrinme planete, c' esteut l' cene do businessman. Il aveut télmint del bezogne, èm-n ome, k' i n' a nén ddja levé s' tiesse cwand li ptit prince ariva.

- Bondjoû, derit i ci chal. Vosse cigarete est distindowe.

- Troes et deus, cénk. Cénk et set, doze. Doze et troes, cwénze. Bondjoû. Cwénze et set, vint deus. Vint deus et shijh, vint ût. Nén l' tins del raloumer. Vint shijh et cénk, trinte onk. Ouf ! Ça fwait cénk cints on miyon shijh cints vint deus meye set cints trinte onk.

- Cénk cints miyons di cwè ?

- Di cwè ? Vos estoz co la ? Cénk cints on miyon di... dji n' sé pus... Dj' a télmint di l' ovraedje ! Dji so sérieux, la, mi. Dji n' piede nén m' tins po des tchitcheyes ! Deus et cénk, set...

- Cénk cints on miyon di cwè ? repeta-t i li ptit prince ki, di tote si veye, n' aveut mât rovyî ene kesse, on còp k' i l' aveut dmandé.

Li businessman rileva s' tiesse :

- Dispoy céncwante cwatre ans ki dji dmeure so cisse planete ci, dji n' a stî disrindjî ki troes feyes. Li prumire feye, c' esteut vola vint deus ans, d' ene baloujhe toumêye li bon Diu sét di d' wice. Ele fijheut on traeyin d' tos les cints diâles et dji m' a brouyî cwate còps dins ene acdicion. Li deujhinme feye, c' esteut vola onze ans, po ene crijhe di rumatise. Dji n' bodje nén assez. Dji n' a nén l' tins do baloujhner. Dji so sérieux, mi. Li troejhinme feye... vo l' ci ! Bon, dj' end esteu a cénk cints on miyon...

- Miyons di cwè ?

Li businessman compurda k' i n' sereut nén leyî e pâyé.

- Miyons des ptits cayets, la, les ptitès sacwès k' on voet sol cir, des còps k' i gn a.

- Des moxhes ?
- Neni, les ptits cayets ki rglatixhèt.
- Des moxhes al lâme ?
- Neni, les ptitès dorêyès sacwès ki fjhèt sondjiner les nawes. Mins dji so sérius, mi ! Dji n' a nén l' tins do sondjiner.
- Â ! des stoeles !
- Oyi, c' est çoula : des stoeles.
- Et cwè fjhoz avou cénk cints miyons di stoeles ?
- Cénk cints on miyon shijh cints vint deus meye set cint trinte onk. Dji so sérius, mi, eyet spepieus.
- Et cwè fjhoz avou les stoeles ?
- Çou ki dj' è fwai ?
- Oyi.
- Rén. Djels a da minne.
- Vos avoz les stoeles da vosse ?
- Oyi.
- Mins dj' a ddja veyou on rwè ki...
- Les rwès n' ont rén da zels. I «ringnèt» so. Çà n' est nén l' minme afwaire.
- A cwè çoula vos sieve-t i d' avu les stoeles da vosse ?
- Ça m' sieve a-z esse ritche.
- Et kéne avance d' esse ritche ?
- Dji sé atchter des ôtès stoeles, s' i gn a ene sakî k' è trove.
- «Vo ndè la onk, derit i li ptit prince dins ouve, ki tuze on pô come mi sôleye.»
- Mågré tot, i dmanda co des ôtès afwaires.
- Kimint pout on avu des stoeles da lu ?
- Da kê çk' ele sont ? riclapa-t i li businessman, tot grigneus.
- Dji n' è sé rén. Da nolu.
- D' abôrd c' est da mi, ca dj' î a pinsé l' prumî.
- C' est tot çou k' i fât ?
- Oyi, ça. Cwand vos trovez on diyamant ki n' est da nolu, c' est da vosse. Cwand vos trovez èn ilea ki n' est da nolu, c' est da vosse eto. Cwand vos estoz l' prumî a-z avu ene idêye, vos fjhoz mete on droet dssu : c' est

da vosse. Et mi, dj' a les stoeles da minne, puski nouk divant mi n' a sondjê a ls avu da lu.

- Ça c' est l' vray, derit i li ptit prince. Et ki fjhoz, avou vos stoeles ?

- Dji les manaedje. Dji les conte et les rconter. Dj' a målâjhey. Mins dji so-st èn ome sérieux.

Li ptit prince n' è saveut nén co assez.

- Mi, si dj' a on noret da mi, djel pou Bén bouter âtoû di m' cô et l' epoirter. Si dj' a ene fleur da mi, djel pou Bén code et l' epoirter. Mins vos n' sârîz code des stoeles !

- Nonna, mins djelzès pou mete al banke.

- Cwè çki ça vout dire, di ça ?

- Ça vout dire ki dji scrî so on ptit boket d' papî li nombe di mes stoeles. Adon, dji here ci papî la dins on ridant seré al clé.

- Et c' est tot ?

- C' est assez !

«La téns ene sacwè d' comike, pinsa-t i li ptit prince. On direut del powezeye. Mins ça n' est nén foirt sérieux.»

Tant k' âs sérieuxès afwaires, li ptit prince aveut pâr des ôtès idêyes ki les grandès djins.

- Mi, derit i, dj' a ene fleur da mi, et djel raiwe tos les djoûs. Dj' a troes volcans da mi, et dji les schove totes les samwinnes. Ca dji schove li ci k' est moirt avou. Sét on mây. Ça ahesse Bén mes volcans, eyet ça ahesse Bén m' fleur, ki djels a da mi. Mins vos, vos n' siervoz a rén po vos stoeles.

Li businessman drova s' boke, mins i n' trova rén a responde, et li ptit prince end ala.

«Les grandès djins, ça est vramint foû ewaerant», si djheut i dins lu minme, tins di s' voyaedje.

XIV

Li cénkinme planete esteut foû drole. C' esteut l' pus ptite. I gn aveut djusse del plaeece assez po-z î stitchi ene lampe et èn esprindeu d' lampes. Li ptit prince ni parvineut nén a comprinde a cwè çki ça poleut Bén siervi, ene sadju e cir, so ene bole sins mājhon eyet sins djin, ene lampe eyet èn esprindeu d' lampes. Portant, i s' derit dins lu minme :

«motoit Bén ki cist ome la est absurde. Mågré ça, i n' est nén si absurde ki li rwè, ki l' grandiveus, ki l' businessman ou ki l' sôleye. Do moens si ovraedje a-t i on sins. Cwand il esprind s' lampe, c' est come s' i freut skepyî ene sitoete di pus, ou ene fleur. Cwand i distind s' lampe, ci côp la, çoula edoime li fleur ou li stoele. C' est on djoli pasmint d' tins. I gn a di l' avance, dwai, puski c' est djoli.»

Cwand il avna sol planete, i salouwa l' esprindeu a môde di djin :

- Bondjoû. Douvént est çki vos vnoz do distinde vosse lampe ?

- C' est les ôres, responda-t i l' esprindeu. Bondjoû.

- Cwè çki c' est d' ça, les ôres ?

- C' est do distinde mi lampe. Bonswer.

Eyet i l' ralouma.

- Mins douvént çki vos vnoz del raloumer ?

- C' est les ôres, responda-t i l' esprindeu.

- Dji n' comprend nén.

- I gn a rén a comprinde, derit i l' esprindeu. Les ôres, c' est les ôres.

Bondjoû.

Et i distinda s' lampe.

Adon, i rsouwa s' front avou on mocwè a rodjes cwârés.

- C' est on deur mestî ki dji fwai, sav'. Dins l' tins, c' esteut raizonåbe.

Dji distindeu å matén, eyet dj' alouméve a l' anuti. Dj' aveu l' restant del

djournêye po m' ripoizer, eyet l' restant del nute po doirmi. . .

- Et dispoys adon, les ôres ont candjî ?

- Les ôres n' ont nén candjî, derit i l' esprindeu. C' est djustumint ça, li scorion ! Li bole, d' ene anêye a l' ôte, toûne todi pus roed. Eyet les ôres, zels, i n' candjèt nén !

- Et après, derit i li ptit prince ?

- Et après ? Asteure, ele fwait on tour tote les munutes, dji n' a pus nén ene seconde po m' ripoizer. Dj' esprind eyet distinde ene feye tote les munutes.

- Vola ene sacwè d' comike ! Les djoûs, so vosse planete, durèt ene munute !

- I gn a rén d' comike la dvins. Vola ddja on moes ki nos căzans eshonne.

- On moes ?

- Oyi. Trinte munutes. Trinte djoûs ! Boune nute !

Eyet i resprinda s' lampe.

Li ptit prince el riwaita : i veyeut voltî cist esprindeu d' lampes, si fidèle a ses ôres. I s' sovna des soleas djus ki, lu minme, il aléve vey, i gn a lontins, tot saetchant s' tcheyire. I vola dner on côp d' mwin a s' camaeråde :

- Savoiz Bén cwè. . . Dji cnoxhe on moyén por vos vos rpoizer cwand vos vôroz. . .

- Djel vou sins lachî, derit i l' esprindeu.

Ca on pout esse, d' on minme côp, fidèle eyet nawe.

- Vosse bole est si ptite, derit i li ptit prince, ki vos e savoiz fé l' tour e troes asdjambleyes. Vos n' avoz k' a roter doûçmint, po dmani tofer à solea. Cwand vos vs vôroz rschaper, vos n' âroz k' a roter. . . Insi, li djournêye deurrè ostant k' vos vôroz.

- I gn a waire d' avance. Mi, çou ki dj' inme Bén dins l' veye, c' est do doirmi.

- Pont d' tchance, derit i li ptit prince.

- Pont d' tchance, derit i l' esprindeu. Bondjoû. Et i distinda s' lampe.

«Ci la, sondja-t i li ptit prince, come i porshuveut s' voyaedje pus lon, ci la, tos ls ôtes el riwaitrênt di d' hôt : li rwè, li grandiveus, li sôleye, li businessman. Portant, c' est l' seul ki n' duvreut nén fé rire di lu, a mi idêye. C' est télcôp pask' i gn a k' lu ki s' ocupe d' ene sacwè d' ôte ki d' lu minme.»

Il a fwait on sospir di rgret.

«Ci la, pinsa-t i eto, c' est l' seul ki dj' âreu savou fé camaeråde avou.
Mins s' planete est pâr trop tchote. I gn a nén del place assez po deus.»

Çu k' li ptit prince ni oizeut avower, c' est k' il aveut l' tins lon après
ene planete si beneye, aprume po les meye cwate cints cwarante solea djus
totes les vint cwatre eures !

XV

Li shijhinme planete esteut dijh côps pus grande. Il i dmaneut on vî ome ki scrijheut dins des foû spès lives.

- Tinoz ! Vola èn esplôrateur ! criya-t i, cwand c' est k' il aviza li ptit prince.

Li ptit prince s' ashida al tâve. I s' rischapa ene gote : il aveut ddja tant voyaedjî !

- D' ewou vnoz ? dimanda-t i l' vî ome.

- C' est cwè, di ç' gros live la ? derit i li ptit prince. Ki fjhoz chal ?

- Dji so djeyografe, derit i l' vî ome.

- C' est cwè d' on djeyografe ?

- C' est on sincieus ki sét bén eyu çk' ele sont les mers, les aiwes, les veyes, les cresses eyet les dézerts.

- Vola âk d' interessant. Vola on vrai y mestî, po fini ! Et i tapa on côp d' ouy âtoû d' lu, sol planete do djeyografe. I n' aveut co mây veyou ene si madjesticiveuse bole.

- Elle est mo bele, vosse bole. Gn a-t i des oceyans ?

- Dji nel sâreu dire, derit i l' djeyografe.

- Â ! (Li ptit prince esteut djondou.) Et des cresses ?

- Dji nel sâreu dire.

- Eyet des veyes, des aiwes, des dézerts ?

- Dji nel sâreu dire nerén, derit i li djeyografe.

- Mins vos estoz on djeyografe !

- C' est djusse, mins dji n' so nén èn esplôrateur. Dji n' a nén èn esplôrateur. Ci n' est nén l' djeyografe ki va conter les veyes, les aiwes, les cresses, les mers, les oceyans eyet les dézerts. Li djeyografe, c' est ene sakî di trop consecant po-z aler rôler hâr et hote. I n' mousse mây foû di s' buro.

Mins il î rçût les esplôrateurs. I lzi dmande cwè et come, eyet i scrît totes leus sovances. Eyet si les sovances d' onk di zels li avizèt interessantes, li djeyografe fwait fé des rcweraedjes sol morâlité da l' esplôrateur.

- Douvént don ?

- Pask' èn esplôrateur ki mintixhreut aminreut des mâleurs dins les lives di djeyografeye. Et ossu èn esplôrateur ki boereut di d' trop.

- Douvént don ? fijha-t i li ptit prince.

- Paski les sôleyes veyèt a dobe. Do côp, li djeyografe boutreut deus cresses a ene plaeece k' i gn a k' ene.

- Dji cnoxhe ene sakî, derit i li ptit prince, ki freut on mwais esplôrateur.

- Ça s' pout bén. Ça fwait ki, cwand on pinse ki l' morâlité di l' esplôrateur est boune, on fwait des rcweraedjes so çou k' il a discovrou.

- On va vey ?

- Neni, c' est trop mâlâjhey. Mins on-z oblidge l' esplôrateur a-z apoirter des preuves. Metans ki s' il a discovrou ene grosse montinne, on l' oblidge a ndè rapoirter sacwantès grossès pires.

Tot d' on côp, li djeyografe fourit tot enondé.

- Mins vos, vos vnoz di d' lon ! Vos estoz èn esplôrateur ! Vos m' alez dvizer di vosse planete !

Eyet l' djeyografe, on côp s' rédjisse å lådje, riteya s' croyon. Po cmincî, on scrît çou k' les esplôrateurs racontèt å croyon. Po scrire avou di l' intche, on ratind ki l' esplôrateur âye raminé des preuves.

- E bén ? dimanda-t i l' djeyografe.

- Ô ! So m' bole, i gn a rén d' foirt interessant. C' est tot ptit. Dj' a troes volcans. Deus vicants volcans eyet on moirt. Mins sét on mây ?

- Sét on mây ?, derit i l' djeyografe.

- Dj' a ene fleur eto.

- Nos n' sicrijhans nén les fleurs, côpa-t i l' djeyografe.

- Et douvént, çoula ? C' est çou k' i gn a di pus djoli !

- Paski les fleurs sont-st efémeres.

- K' est çki ça vout dire, di ça, «efémere» ?

- Les lives di djeyografeye, derit i l' djeyografe, c' est les pus valureus di tos les lives. I n' passèt mây di môde. Ça n' arive nén sovint k' ene cresse candje di plaeece. Ça n' arive nén sovint k' èn oceyan si vude di si aiwe. Nos scrijhans les sacwès ki deurront tofer.

- Mins les moirts volcans polèt raviker, riclapa-t i li ptit prince. K' est çki ça vout dire «efémere» ?

- Ki les volcans soeyexhe moirts ou vicants, por nos, c' est kine. Çou ki conte, por nos, c' est l' montinne. Leye, ele ni candje nén.

- Mins k' est çki ça vout dire, «efémere» ? repeta-t i li ptit prince, ki, di tote si veye, n' aveut måy abandné ene kession ene feye k' i l' aveut dmandé.

- Ça vout dire «k' est po tourner a rén dvant waire».

- Mi fleur est po tourner a rén dvant waire ?

- Oyi, ça.

«Mi fleur est efémere, si derit i li ptit prince, eyet ele n' a ki cwate sipenes po dire di s' disfinde conte li monde ! Eyet mi, dji l' a leyî tote seule so m' planete !»

Pol prumî côp, ça li aléve lon d' end avu nd alé. Mins i rpurda coraedje.

- A voste idêye, dimanda-t i, cwè çki dji dvreu aler vey ?

- Li planete Tere, responda-t i li djeyografe. Elle a ene boune rilomêye. . .
Et li ptit prince end ala, tot sondjant a s' fleur.

XVI

Et l' setinme planete, paret, c' esteut l' Tere.

Li Tere n' est nén ene sakêye bole come totes les ôtes ! I gn a drola cint et onze rwès (sins rovyî, come di djusse, les rwès négues), set meye djeyografes, noûf cints meyes businessmen, set miyons et dmey di sôleyes, troes cints onze miyons di grandiveus, çou ki fwait a pô près deus miyârs di grandès djins.

Por vos avu ene idêye del grandeu del Tere, dji vs dirè ki, divant k' on-z edvintaxhe li corant, i faleut etertini, so les shijh continints, ene ârmêye di cwate cints swessante deus meye cénk cints onze esprindeus d' lampes.

Veyou di d' lon, c' esteut foû bea, vormint. Les movmints di ciste ârmêye estént adjinçnés come les cis d' on balet a l' operâ. Po cmincî, c' esteut l' tour des esprindeus d' lampes del Nouve Zélande eyet di l' Ôstrâleye. On côp leus kénkets aloumés, ces ci alént coûтчî. Adon, c' esteut l' tour dâzès esprindeus d' lampes del Sibéreye eyet del Chine, k' intrént dins l' crâmignon. Adon, zels eto, i s' rimuchént dins les coulisses. Pu, c' esteut l' tour des esprindeus d' lampes del Russeye eyet des Indes. Adon, les cis del Afrike eyet di l' Europe. Et i gn a mây onk ki s' brouyive po si intrêye sol sinne. C' esteut grandissime.

I gn a ki l' esprindeu del seule lampe do pôle Nôrd, eyet s' copleu del seule lampe do pôle Sud, ki viként come des nawes et des edoirmous : il ovrént deus feyes l' an.

XVII

Cwand on vout fé do malén, des côps, on mint ene miete. Dji n' a nén stî foirt ognesse tot cāzant des esprindeus d' lampes. Dji riskêye do dner ene fâsse idêye di nosse bole às cis ki nel kinohèt nén. Les djins n' purdèt ki waire di plaeece dissu l' daegn. Si les deus miyârd di djins ki dmanèt sol daegn s' astamprént ene miete serés, come po on metingue, i tinrét âjheymint sol plaeece d' ene veye vint miles lon eyet vint miles lādje. On sâreut ramonçler l' umanité etire so on saké ilea do Pacifike.

Come di djusse, les grands n' vos croeront nén. I pinsèt tni beacôp del plaeece. I s' veyèt ossi grands k' des baobabs. Consyîz lzi do fé l' carcul. I sont sots après les chifes : ça lzi plairè. Mins ni pierdoz nén vosse tins dins des pareyès ratuzreyes. Gn a nole avance. Vos avoz fiyate a mi.

Ça fwait k' on cōp arivé sol Tere, sibaré, li ptit prince, di n' vey nolu ! I cmincive dedja a-z avu sogne, mwints côps k' i s' âreut stî brouyî d' bole, cwand èn anea couleur di lune si schoya sol sâvion.

- Boune nute, fijha-t i li ptit prince, po vey.

- Boune nute, fijha-t i l' sierpint.

- So kéne planete est çki dji so tcheyou ? dimanda-t i li ptit prince.

- Sol Tere, e l' Afrike, responda-t i l' sierpint.

- Â!... et i gn a nouk dissu l' Tere ?

- Chal, nos estans e dézert. I gn a nouk dins les dézerts. Li Tere est grande, derit i l' sierpint.

Li ptit prince s' ashida so ene pire eyet lever ses ouys après l' cir :

- Dji m' dimande, end aléve-t i, si les stoeles lujhèt po k' on djoû, tot l' monde sepe ritrover l' sinne. Loukîz m' planete. Elle est djusse al copete di nos tiesses, et portant come elle est lon erî !

- C' est ene bele bole, derit i l' sierpint. Cwè vnoz vs fé avâr ci ?

- Dj' a des rujhes avou ene fleur, derit i li ptit prince.
- Â ! fijha-t i l' sierpint.
- Et i dmerént sins moti.
- Eyu sont i les djins ? derit i li ptit prince po fini. On-z est on pô mierseu, e dézert.
- On-z est mierseu avou les djins eto, derit i l' sierpint.
- Li ptit prince el raviza lontins.
- Vos estoz ene drole di biesse, derit i po fini, tene come on doet. . .
- Mins dji so pus foirt ki l' doet d' on rwè.
- Li ptit prince soriya :
- Vos n' avoz nén l' air si stocaesse. . . Vos n' avoz ddja pont d' pate. . .
- Vos n' sârîz ddja voyaedjî.
- Dji vs sâreu eminer pus lon k' on batea.
- I s' erôla âtoû del tchiveye dâ ptit prince, come on breslet d' ôr :
- Li ci ki m' djond, djel rind a l' ârzeye k' il a moussi foû, derit i. Mins vos, vos estoz peur, eyet vos vnoz d' ene sitoelé.
- Li ptit prince ni responda rén.
- Dji m' fwai mâ d' vos, vos k' est si fwebe, so cisse Tere di bleuwe pire. Si on djoû vos ârîz l' tins lon après vosse bole, dji vs aidreut bén. Dji sâreu. . .
- Ô ! dj' a foirt bén compris, fijha-t i li ptit prince, mins douvént djâzez tofer avou des advinias ?
- Paski dj' a totes les responses, derit i l' sierpint.
- Et i n' motixhént pus.

XVIII

Li ptit prince trevâtcha l' désert. Tot çou k' i rescontra, ci fourit ene fleur. Ene fleur avou troes florifouyes, ene pitieuse fleur di rén du tout. . .

- Bondjoû, derit i li ptit prince.

- Bondjoû, derit ele li fleur.

- Eyu çk' i sont, les djins ? dimanda-t i polimint li ptit prince.

Li fleur, on djoû, aveut veyou passer ene caravane :

- Des djins ? I gn a, dji pinse bén, shijh ou set. Djels a aparçû vola ddja des anêyes. Mins on n' sét måy eyu çk' on les trovreut bén. Li vint les pormine. I n' ont nén des raecinêyes, eyet il ont foirt mâlâjhey.

- Adietà, fijha-t i li ptit prince.

- Adietà, derit ele li fleur.

XIX

Li ptit prince gripa so ene hôte hôte cresse. Les seulès montinnes k' il aveut cnoxhou, c' esteut ses troes volcans, k' arivént a ses djnos. Li moirt volcan li sierveut d' passèt. «D' al copete d' ene sifwaite cresse, sondjive-t i, dj' avizrè d' on côp d' ouy tote li bole eyet tos les djins ki d'morèt dssu. . .» Mins i n' aporçuva rén k' des tiesses di rotches, bén rawjheyes.

- Bondjoû, derit i po vey.

- Bondjoû. . . bondjoû. . . bondjoû. . . end ala-t i l' response.

- Kî estoz ?

- Kî estoz. . . kî estoz. . . kî estoz. . . fijha-t i l' response.

- Soeyoz mes camaerâdes, dji so mierseu.

- Dji so mierseu. . . mierseu. . . mierseu. . . derit i l' response.

«Li kéne drole di bole ! pinsa-t i a ç' moumint la. Elle est tote setche, tote betchowe, tote salêye. Eyet les djins n' ont pont d' imådjinâcion. I n' fi-jhèt ki do repeter çou k' on lzi dit. . . So m' bole da minne, dj' aveu ene fleur : ele djâzéve tofer li prumire»

XX

Mins li ptit prince, po fini, après avu roté lontins avå les sâvions, les rotches eyet les nives, touma so ene voye. Et les voyes evont tertotes amon les djins.

- Bondjoû, derit i.

C' esteut on djârdén tot gâlioté d' rôzes.

- Bondjoû, djhént ele les rôzes.

Li ptit prince les rwaita. Ele ravizént tertotes si fleur.

- Kî estoz ? elzi dmanda-t i tot peté.

- Nos estans des rôzes, djhént ele les rôzes.

- Â ! fijha-t i li ptit prince.

Eyet i s' sinta foû mâlureus. Si fleur lyi aveut conté k' elle esteut tote seule di s' sôre tot avå l' univiers, eyet vola k' i gn aveut bén cénk meye, tertotes pareyes a leye, dins rén k' on djârdén !

«Ele sereut co chokêye, si derit i, s' ele viereut jamwais çoula. . . ele si tosreut foû, ele freut les cwanses di mori po n' nén avu l' air biesse. Eyet mi, dji sereu bén oblidyê do fé shonnance del sognê, ca ôtrumint, po m' ahonti avou, ele si laireut co bén mori po do bon»

Pu, i sondja co : «Mi ki m' pinséve ritche d' ene fleur come i gn a k' ene, dji n' a k' ene rôze come i gn a brâmint. Avou çoula eyet mes troes volcans k' arivèt a mes djnos - et co ! gn a onk k' est kéke feye moirt djusk' a todi - çoula n' fwait nén d' mi on grand grand prince»

Di coûtchê dins les yebes, i tchoûla.

XXI

C'est a ç' moumint la ki li rnåd apareta.

- Bondjoû, derit i li rnåd.

- Bondjoû, responda-t i polimint li ptit prince e s' ritournant. Mins i n' veyà rén.

- Dji so vaici, derit ele li vwès, pa dzo l' melêye. . .

- Kî estoz ? derit i li ptit prince. Vos estoz bén nozé. . .

- Dji so-st on rnåd.

- Vos vnoz djouwer avou mi ? dimanda-t i li ptit prince. Dji so si dis-bâtchî. . .

- Dji n' sâreu djouwer avou vos, dji n' so nén acmoirdou.

- Â ! dji vos dmande escuze, fijha-t i li ptit prince.

Mins après avu bén tuzé, i derit :

- K' est çki ça vout dire «acmoirdou» ?

- Vos n' estoz nén di d' ci, vos, derit i li rnåd. Après cwè cachîz vs ?

- Dji cache après des djins. K' est çki ça vout dire «acmoirdou» ?

- Les djins, derit i li rnåd, les djins ont des fiziks eyet i tchessèt. C' est foirt displaijhant ! Il aclevèt des poyes eto. C' est tot çou k' i gn a d' bon dins les djins. Vos cachîz après des poyes ?

- Neni, dji cache après des soçons. K' est çki ça vout dire «acmoide» ?

- C' est ene sacwè k' on-z a rovyî di d' trop. Çà vout dire «fé des loyéns».

- Fé des loyéns ?

- Oyi. Por mi, vos n' estoz co k' on roufion fén parey a cint meye ôtes roufions. Â dzeu do martchi, dji n' a nén dandjî d' vos. Et vos n' avoz nén dandjî d' mi nerén. Por vos, dji n' so k' on rnåd fén parey a cint meye ôtes rinâds. Mins si vos m' acmoirdoz, nos ârans mezâjhe d' onk l' ôte. Por mi, i gn ârè k' onk come vos tt avâ l' monde. Por vos, i gn ârè k' onk come mi

tt avå l' monde...

- Dji cmince a comprinde, dijha-t i li ptit prince. I gn a ene fleur... Dj' a l' idêye k' ele m' a-st acmoirdou...

- Ça s' pout bén. On lzès voet totes, dissu nosse Tere...

- Ô! Ça n' est nén sol Tere.

Li rnåd esteut sbaré, shonnéve-t i :

- So ene ôte planete ?

- Oyi.

- Gn a-t i des tchesseus, so cisse planete la ?

- Neni.

- Vola âk d' interessant ! Et des poyes ?

- Neni.

- Rén n' est a l' idêye tot hute, sospira-t i li rnåd.

Mins i rivna so si idêye :

- Mi vicaedje, c' est todi l' minme rime rame. Dji tchesse les poyes, les djins m' tchessèt. Totes les poyes si ravizèt eyet totes les djins s' ravizèt. Ça fwait ki dji m' anoye on pô. Mins si vos m' acmoirdoz, ça serè come on novea solea dissu m' vicaedje. Cwand dji vs ôrè roter, ça n' serè nén come avou ls ôtes. Cwand dj' etind roter ls ôtes, dji m' muche dizo tere. Cwand dji vs etindrè roter, vos, ça m' frè moussî foû di m' tereye, come si dj' ôreu del muzike. Et pu, wai ! Vos veyoz, vaila, les tchamps d' frumint ? Dji n' mougne pont d' pwin. Ça fwait k' por mi, l' frumint, ça n' sieve a rén. Les tchamps d' frumint ni m' rapinsèt rén. Et ça, c' est disbâtchant ! Mins vos, vos avoz des tchveas couleur di l' ôr. Ça fwait k' ça serè merviyous, cwand vs m' âroz acmoirdou ! Come li frumint a l' couleur di l' ôr, i m' frè sovni d' vos. Et dji schoûtrè voltî l' brut do vint dins les frumints...

Li rnåd s' taijha et s' riwaita-t i lontins li ptit prince :

- Si vs plait... Acmoirdoz-me ! dijha-t i.

- Dji vou bén, mi, responda-t i li ptit prince, mins dji n' a waire di tins. Dj' a des camaerâdes a discovri eyet mwintès afwaires a cnoxhe.

- On n' sâreut cnoxhe ki les sacwès k' on-z acmoirdêye, fijha-t i li rnåd. Les djins, metans, i n' ont pus l' tins do rén cnoxhe. Il acatèt des sacwès totes fwaites â martchand. Mins come i gn a nou martchand d' camaerâdes, les djins n' ont pupont d' camaerâdes. Si vos voloz on camaeråde, acmoirdoz-me !

- Cwè çk' i m' fât fé ? dimanda-t i li ptit prince.

- I fât avu brâmint del pacyince, responsda-t i li rnåd. Po cmincî, vos vos ashiroz ene miète erî d' mi, insi, dins les yebe. Dji lûtchrè d' cresse di vosse costé eyet vos n' diroz rén. Avou l' lingaedje, on s' brouye co åjhey mint. Mins tchaeke djoû, vos vs pôroz ashir on pô pus près. . .

Li ledmwin, li ptit prince rivneut.

- Vos årîz dvou rivni al minme eure, dijha-t i li rnåd. Si vos vnoz, metans, a cwatre eures di l' après nonne, dji cminçrè ddja a-z esse binåjhe aviè troes eures. Å pus l' eure avançrè-t ele, å pus k' dji m' sintirè binåjhe. A cwatre eures, dji pestelrè, dji serè so des tchôdès cindes : dj' apudrè a cnoxhe li pris do bouneur ! Mins si vos vnoz tot l' minme cwand, dji n' sårè mây a kéne eure ki dji doe moussî m' cour. . . I fât des rites.

- C' est cwè d' on rite ? dimanda-t i li ptit prince.

- Ça eto, c'est ene sacwè k' on roveye di trop, responsda-t i li rnåd. C' est çou ki fwait k' on djoû n' est nén l' minme ki ls ôtes djoûs, k' ene eure

n' est nén l' minme ki ls ôtès eures. Mes tchesseus, metans, il ont on rite. Li djudi, i dansèt avou les cméres do viyaedje. Do côp, li djudi est on djoû merviyeus ! Dji va porminer do costé del vegne. Si les tchesseus dansrént n' impôrte li ké djoû, tos les djoûs serént les minmes, dji n' âreu mây nou condjî.

Ça fwait ki li ptit prince acmoirda li rnåd. Et cwand fourit po nd aler :

- Â ! derit i li rnåd. . . Dji tchoûlè.

- C' est vos l' fâte, dji n' vos voleu pont fé d' mâ, mins vs avoz volou ki dji vs acmoirdaxhe. . .

- Oyi, ça.

- Mins vs alez braire !

- Oyi, ça, fijha-t i li rnåd.

- Mins do côp, vos n' avoz rén wangnî !

- Siya, dj' a wangnî ene sacwè, p' l' amoû del couleur des frumints.

Adon, i derit co :

- Alez rvey les rôzes. Vos compudroz k' i gn a k' ene come li vosse à monde. Vos rvénroz po m' dire adieh, eyet dji vs bistocrè avou on secret.

Li ptit prince rala vey les rôzes.

- Vos n' rishonnez nén m' rôze, derit i, vormint ; vos n' estoz co rén. Nolu n' vos a-st acmoirdou eyet vos n' avoz co acmoirdou nolu. Vos estoz come mi rnåd esteut. Ci n' esteut k' on rnåd parey a cint meye ôtes. Mins dj' a fwait camaeråde avou eyet asteure, i gn a k' onk come lu à monde.

Sol côp, les rôzes estént djinnêyes.

- Vos estoz beles, mins vos estoz vudes, dijha-t i. On n' sâreut mori por vos. Ene djin come ene ôte ki pasreut avâr ci pinsreut surmint ki m' rôze vos ravize. Mins a leye tote seule, ele conte di pus k' vozôtes tertotes, puski c' est leye ki dj' a raiwé. Puski c' est leye ki dj' a bouté pa dzo s' bole di veule. Puski c' est leye ki dj' a metou à rcwè dzo s' toetea. Puski c' est leye ki dj' a touwé ses halenes (a pârte deus troes po dire d' avu des pævions). Puski c' est leye ki dj' a schoûté k' ele si plindeut, ou k' ele fijheut del rinflêye, ou minme, pa des côps, k' ele si taijheut. Puski c' est m' rôze da minne.

Et i rivna dlé li rnåd.

- Adiu, djha-t i. . .

- Adiu, djha-t i li rnåd. Vochal mi secret. Il est foirt simpe : on n' voet bén k' avou s' cour. Çou ki conte po do bon, on nel sét vey avou ses ouys.

- Çou ki conte po do bon, on nel sét vey avou ses ouys, repeta-t i li ptit prince po s' sovni.

- C' est l' tins k' vos avoz pierdou po vosse rôze ki fwait k' ele conte tant por vos.

- C' est l' tins k' dj' a pierdou po m' rôze... fijha-t i li ptit prince, afiss di s' sovni.

- Les djins ont rovyê cisse vraiye la. Mins vos, vos nel divoz nén rovyê. Vos divnoz responsåbe po tofer di çou k' vos avoz acmoirdou. Vos estoz responsåbe di vosse rôze...

- Dji so responsåbe di m' rôze... repeta-t i li ptit prince por lu s' sovni.

XXII

- Bondjoû, fijha-t i li ptit prince.
- Bondjoû, responda-t i l' ovrî âs aweyes.
- Cwè çki vos fjhoz vaici ? dimanda-t i li ptit prince.
- Dji reli les voyaedjeus pa paket d' meye, derit i l' ovrî âs aweyes.

Dj' evoye les trins ki ls epoirtèt, ene feye a droete, on côp a hintche.

Et on rapide plin d' loupes, groûlant come li tonire, fijha triyaner l' cahute di l' ovrî âs aweyes.

- I sont bén pressés, djha-t i li ptit prince. Après cwè çk' i cwerèt ?
- Li mineu del machine n' è sét rén lu minme.

Et rouf ! On deujhinme rapide plin d' loupes vora pa l' ôte costé.

- I rivnèt ddja ? dimanda-t i li ptit prince. . .
- Ci n' est nén les minmes, fijha-t i l' ovrî âs aweyes. C' est ene discandje.

- I n' estént nén binâjhes al plaeece k' il î estént ?
- On n' est mây binâjhe al plaeece k' on-z î est.

Et rouf, come li tonire, on troejhinme rapide plin d' loupes !

- I porshuvèt les prumîs voyaedjeus, dimanda-t i li ptit prince ?
- I n' porshuvèt rén. I doirmet la dvins, oudôbén bâyî. Gn a ki ls efants ki spotchèt leu narene disconte del finiesse.

- Gn a ki ls efants ki savèt bén çou k' i cachèt après, fijha-t i li ptit prince. I pierdèt leu tins po ene poumene di peces, et ele divént foirt consecante, et s' on lzi scrote, i tchoûlèt. . .

- Il ont del tchance, derit i l' ovrî âs aweyes.

XXIII

- Bondjoû, derit i li ptit prince.

- Bondjoû, responda-t i l' martchand.

C' esteut on martchand di perfecioneys pilures po n' pus avu soe. Vos è purdoz ene al samwinne, et vos n' avoz pus hâsse di boere.

- Douvént vindoz vs çoula ? dmanda-t i li ptit prince.

- Vos wangnîz brâmint do tins. Les esperts on carculé ttafwait. Vos spârgnîz céncwante troes munutes totes les samwinnes.

- Et ki fwait on avou ces céncante troes munutes la ?

- On fwait çou k' on vout. . .

«Mi, pinsa-t i li ptit prince, dj' âreu céncwante troes munutes a coschirer, dji rotreu tot douçmint disk' adlé ene fontinne.»

XXIV

I gn aveut asteure ût djoûs ki dj' esteu an rac e dézert, et dj' aveu schoûté l' istwere do martchand tot boevant l' dierinne gote d' aiwe ki dj' aveu por mi.

- Â, dijha dju å ptit prince, c' est des djoleyès sovnances ki vos m' contez la, mins mi avion n' est nén co remantchî, dji n' a pus rén a boere et dji sereu binâjhe, mi avou, si dji pôreu roter tot doûçmint disk' a dlé ene fontinne !

- Mi camaeråde li rnåd. . .

- Mins mi ptit boket, i n' s' adjit pus do rnåd !

- Douvént ?

- Paski ns alans mori d' soe. . .

I n' compurda nén mes rājhons, ca i responda :

- C' est bén d' avu yeu on camaeråde, minme s' on va mori. Mi, dji so fén binâjhe d' avu yeu on camaråde rinåd. . .

«I n' comprind nén k' nos estans e dandjî, mi deri dju e mi minme. I n' a mây ni fwini ni soe. Avou ene rayiye di solea, i fwait bén.»

Mins i m' rilouca et response a m' pinsêye :

- Dj' a soe eto. Cachans après on puss. . .

Dj' a fwait on djesse come onk k' est nâjhi : ça n' a nou sins d' aler cweri après on puss a l' astcheyance, e foû grand dézert. Et malgré ça, nos ns avans metou a roter.

Après avu roté des eures å lon, sins moti, li nute touma, et les stoele s' esprindént. Djels avizéve come dins on sondje, ca dj' aveu ene miete del five, cåze del soe. Les mots do ptit prince dansént dins m' mémwere.

- Ça fwait k' vos avoz soe eto ? dimanda dju.

Mins i n' responda nén a m' kesse. I derit simplumint :

- L' aiwe pout esse boune pol cour avou. . .

Dji n' compurda nén s' response mins dji m' taijha. Dji saveu Bén k' i n' lyi faleut nén dmander les pondants eyet les djondants.

Il esteut hode. I s' ashida. Dji m' meta dlé lu. Et, après on boket sins rén dire :

- Les stoeles sont beles, derit i, p' l' amoû d' ene fleur k' on n' voet nén. . .

Dji responsa «Oyi, Bén seur» et dji rwaita sins moti les pleus do sâvion, pa dzo l' lune.

- Li dézert est bea, djha-t i.

Et c' esteut l' vraiy. Dj' a tofer veyou voltî l' dézert. On s' ashid so on tiene di sâvion. On n' voet rén. On n' ôt rén. Et portant, gn a ene sacwè ki rglatit sins brut. . .

- Çou ki fwait ki l' dézert est co pus bea, derit i li ptit prince, c' est k' i cache on puss ene sadju. . .

Tot d' on côp, dji fouri sbaré d' avu compris l' drole di rglatixhmint do sâvion. Estant on ptit valet, dji dmoréve dins ene viye mājhon. S' apinse ene ancyinne fâve, on trézôr î esteut muchî. Come di djusse, gn a māj nouk ki l' aveut discovrou et gn a motoit māj nouk k' aveut cachî après. Mins il estchantéve tote cisse mājhon la. Mi mājhon catchive on secret à fond di s' cour. . .

- Oyi, deri dju à ptit prince, ki ça soeye li mājhon, les stoeles ou Bén l' dézert, çou ki fwait leu beaté, on nel sâreut vey avou ses ouys.

- Dji so binājhe, derit i, ki vos soeyoxhe d' acoird avou mi rnâd.

Come li ptit prince s' edoirmeut, djel purda dins mes bresses et m' rimete en alaedje. Dj' esteu tot rmouwé. Dj' aveu l' idêye ki dji poirtéve on cazuwél trézôr. Dj' aveu minme l' idêye k' i gn aveut rén d' pus cazuwél so tote li bole. Dji loukive, al loumire del beaté, li front bladlot, les ouys serés, les croles ki tronnént e vint, et dji m' dijheu : «Çou k' dji voe la n' est k' ene schoice. Li pus consecant ni s' voet nén».

Come ses lepes adrovowes sayént on dmey sorire, dji m' deri co : «Çou ki m' rimouwe si foirt dins ci ptit prince la, ki doime, c' est k' il est si fidèle a ene fleur, c' est l' imâdje d' ene rôze ki rglatit dins lu come li blame d' ene lampe, minme cwand c' est k' i doime.» Et dj' advinéve k' il esteut co pus cazuwél ki çoula. Les lampes, i les fât Bén mete a hute : on côp d' vint et

vo les la distindowes. . .

Et, tot rotant insi, al pikete do djoû, dji discrovra l' puss.

XXV

- Les djins, derit i li ptit prince, i s' bourèt dins des rapides mins i n' savèt pus après cwè çk' i cwerèt. Ça fwait k' i s' coverinèt et tourner e rond...

I derit co :

- Gn a pont d' avance...

Li puss ki ns avéns trové n' ravizéve nén les puss do Sahara. Les puss do Sahara, c' est tos simpes trôs e sâvion. Ci chal rishonnéve a on puss di viyaedje. Mins i gn aveut nou viyaedje avâr la, et dj' aveu l' idêye ki dj' esteu dvins on sondje.

- C' est drole, deri dju å ptit prince, totafwait est presse : li troûle, li saeyea, li coide...

I riya, djonda l' coide et fé tourner l' troûle. Cisse cile ataca-st a piler, come ene viye rabanaire, cwand l' vint a dmoreé lontins essocté.

- Vos etindoz, derit i li ptit prince. Nos dispiertans l' puss, et vo l' la k' i tchante !

Dji n' voleu nén k' i fwaixhe on trop gros efoirt :

- Leyîz-me fé, don, c' est trop pezant por vos.

Doûçmint, dji saetcha l' saeyea disk' å boird. Djel meta Bén d' assene. Dj' aveu co dvins mes orayes li tchant del troûle et, dins l' aiwe ki frumjheut co, dji veyeu frumjhî l' solea.

- Dj' a soe d' ciste aiwe la, fijha-t i li ptit prince. Dinez-me a boere.

Et dji compurda çou k' il aveut cachî après !

Dji soleva l' saeyea djusk' a ses lepes. I boeva, avou ses ouys cloyous. C' esteut doûs come ene fiesse. Ciste aiwe la, c' esteut tot ôte tchoi ki di l' aboere. Elle aveut skepyî foû d' nosse rotaedje dizo li stoelî, foû do tchant del troûle, foû di l' efoirt di mes bresses. Elle esteut boune pol cour, come

on prézint. Estant roufion, li loumire do sapén d' Noyé, li muzike del messe di meynute, li doûceu des sorires, c' est tot ça ki fjheut rglati l' noyé ki dji rçuveu.

- Les djins d' amon vozôtes, derit i li ptit prince, i fjhèt crexhe cénk meye rôzes e minme djârdén... et i n' î trovèt nén çou k' i cwerèt après...

- I nel trovèt nén, deri dju.

- Et portant, çou k' i cwerèt après, i l' trovént bén dins ene seule rôze ou ene miete d' aiwe...

- C' est bén seur.

Et li ptit prince derit co :

- Mins les ouys sont-st aveules. I fât cachî avou s' cour.

Dj' aveu boevou. Dji respiréve bén. Li sâvion, âs aires do djoû, a l' couleur del lâme. Dj' esteu binâjhe eto di cisse couleur di lâme. Douvént nd aveu dju si pezant, do côp ?

- I fât k' vos tnoxhe vosse promesse, derit i doûçmint li ptit prince, ki s' aveut vnou rashir asto d' mi.

- Kéne promesse ?

- Vos savoz bén... on muzea po m' bedot... dji so responsâbe del fleur ! Foû di m' taxhe, dji purda mes sayes di dessins. Li ptit prince les aviza :

- Vos baobabs, on direut vey des cabus, derit i tot djipant...

- Ô !

Mi k' esteut si fir di mes baobabs !

- Vosse rinåd... ses orayes... on direut vey des coines... ele sont trop longowes !

Et i djipa co on côp.

- Vos estoz indjusse, mi ptit boket, dji n' saveu rén dessiner d' ôte ki des bowas drovous eyet des cloyous.

- Ô, ça irè ! derit i, les efants savèt bén cwè et come.

Ça fwait ki dji purda m' croyon et s' dessina dju on muzea. Cwand dji li a dné, dj' end aveu pezant :

- Vos avoz des prodjets ki dji n' kinoxhe nén...

Mins i n' responda nén. I derit :

- Vos savoz bén, li djoû k' dj' a toumé sol Tere... Ci serè dmwin l' aniversaire...

Adon, après avu dmoreé ene hapêye sins moti :

- Dj' aveu toumé tot près di d' ci.

Et i rodjixha.

Et adon, co ene feye, sins comprinde douvént, dji m' sinteu tot poeneus, mins d' ene drole di façon. Mâgré ça, dji vola dmander âk :

- Ça fwait k' ça n' est nén d' astcheyance ki vos vs pormoennîz insi, i gn a ût djoûs, li matén k' dji vs a rescontré, et k' vos estîz mierseu a meye miles do prumî viyaedje ? Vos eralîz al plaeece la k' vos avoz tcheyou ?

Li ptit prince rodjixha co.

Adon, tot fafiant, dji deri co :

- Hazârd, hazârd ki c' est l' anniversaire les câzes ?...

Li ptit prince rodjixha co on côp. I n' respondeut mây âzès kesses, mins cwand c' est k' on rodjit, çoula vout dire «Oyi», endon ?

- Â ! fijha dju, dj' a pawe...

Mins i responda :

- Asteure, vos dvoz ovrier. Vos dvoz eraler a voste éndjole. Dji ratindrè après vos vaici. Rivnoz dmwin al nute.

Mins dji n' esteu nén franc. Dji m' sovneu do rnâd. On riskêye di tchoûler ene miete, cwand on s' a leyî acmoide.

XXVI

Nén lon erî do puss, i gn aveut l' burton d' on vî meur di pire. Cwand dji rariva d' avu stî travayî, li ledmwin al nute, dj' aviza di d' lon mi ptit prince k' esteut ashioû al copete, avou ses djambes ki pindént. Et dji l' oya ki dvizéve :

- Ça fwait k' vos n' vos è sovnoz nén ? dijheut i. Ci n' est nén tt a fwait avâr ci.

Ene ôte vwès li aveut respondou, dandjureus, ca i derit :

- Sifwait ! Sifwait ! C' est l' bon djoû. Mins ci n' est nén l' boune plaece...

Dji m' aprepive do meur. Dji n' oyeu et dji n' veyeu co nolu. Portant, li ptit prince responda co :

- ... Bén seur. Vos vieroû Bén mes rotes dins l' sâvion. Vos n' avoz k' a rawârder drola. Dj' î serè cisse nute ci.

Dj' esteu asteure a vint metes do meur, et dji n' veyeu co todi rén.

Après on silince, li ptit prince derit co :

- Avoz do bon pwezou ? Estoz seur ki vos n' mi froz nén sofri trop lontins ?

Dji stata, li cour pitit. Mins dji n' compurdeu co todi nén.

- Asteure, va rzè, derit i, dji vou ridschinde !

Adon, dji louca à pî do meur et dji potcha tot d' on côp ! Il esteut la, dressî après li ptit prince, onk di ces djaenes sierpints ki vs touwèt so trinte segondes. Tot nd alant a m' potche po prinde mi vole à rviêr, dji m' enonda. Mins cwand i m' oya, li sierpint s' leya douçmint rider e sâvion, come on filet d' aiwe ki mourt et, sins s' dixhombrier di d' trop, i s' winna etur les pires avou on ledjir brut di metâ.

Dj' avna à meur djusse a tins po rçure dins mes bresses mi ptit boulome

di prince, k' esteut bladjet come del nive.

- K' est çki c' est d' ça po ene istwere ! Vos cåzez avou les sierpints, asteure !

Dj' aveu disnouké l' echerpe djaene come di l' ôr ki nel cwitéve mây. Dj' aveu ramouyî ses timplis et li dner a boere. Et asteure, dji n' lyi oizeu pus rén dmander. I m' riwaita, tot sérieux, et passer ses bresses âtoû di m' cô. Dji sinteu s' cour tocter come li ci d' on moxhon ki mourt, cwand on l' a tiré d' on côp d' carabine. I derit :

- Dji so binâjhe ki vs avoz trové çou k' i mankéve po voste éndjole. Vos alez savu eraler a vosse mājhon. . .

- Kimint çki vos savoz bén ça ?

Dji lyi vneu djustumint anoncî ki, adon k' dji n' î croeyeu pus, dj' aveu parvinou a coron di l' ovraedje !

I n' responda nén a m' kesse, mins i derit :

- Mi avou, dj' erva a m' mājhon âdjourdu. . .

Adon, sol ton del mirâcoleye :

- C' est brâmint pus lon erî. . . c' est brâmint pus mâlājhey. . .

Dji sinteu bén k' i s' passéve ene sacwè di strawôrdinaire. Djel seréve dins mes bresses come on ptit efant et mājré ça, dj' aveu l' idêye k' il aléve a fond, k' i tcheyeut tot droet dins èn abime, sins k' dji sepe rén fé pol ritni. . .

Il aveut ene loukeure tote sérieuse, pierdowe à lon.

- Dj' a vosse bedot. Et dj' a l' boesse pol bedot. Adon, dj' a l' muzea. . . Si sorire esteut tot poenneus.

Dji rawârda lontins. Djel sinteu k' i s' rischandixheut pô a pô.

- Pitit boulome, va, t' as yeu peu, endon ?

C' est bén seur, ça, k' il aveut yeu peu ! Mins i riya doûçmint :

- Dj' ârè co pus sogne enute al vesprêye. . .

Eco ene feye, dj' esteu come edjalé, ca dji sinteu k' i gn aveut pus nole avance. Et dji compurda ki dji n' mi freu nén a l' idêye di n' pus mây etinde ces riyas la. C' esteut por mi come ene fontinne e dézert.

- Ptit boulome, dji vs vou co etinde rire.

Mins i derit :

- Cisse nute ci, ça frè èn an. Mi stoele si rtrovrè djuste à dzeu del plaeece ki dj' a tcheyou l' an passé. . .

- Ptit boulome, endon ki c' est on mwais sondje, ciste istwere di sierpint et di radjoû et di stoele ? . . .

Mins i n' responda nén a m' kesse.

- Çou ki conte ni s' voet nén, derit i.

- C' est bén seur. . .

- C' est come pol fleur. Si vs veyoz voltî ene fleur k' est so ene sitoelé, c' est doûs, al nute, di rwaiti li stoelî. Totes les stoeles sont-st e fleur.

- C' est bén seur. . .

- C' est come po l' aiwe. Li cene ki vs m' avoz dné a boere, elle esteut come ene muzike, p' l' amoû del troûle eyet del coide. . . vos vs sovnoz. . . elle esteut boune.

- C' est bén seur. . .

- del nute, vos rloucroz les stoeles. Li minne, elle est trop ptite, dji n' vos sâreu mostrer eyu çk' elle est. Alabouneure. Mi stoele, por vos, ça serè ene des stoeles. Çà fwait k' c' est totes les stoeles ki vos rwaitroz voltî. . . Ele seront vos camaerâdes tertotes. Et pu, dji vs va dner ene bistoke. . .

I riya co on côp.

- Â ! Ptit boulome ! Pitit boulome ! Come dji vs ô voltî djiper !

- Djustumint, ça serè m' bistoke. . . Çà serè come po l' aiwe.

- Cwè çki vos voloz dire ?

- Les djins ont tchaeke des stoeles ki n' sont nén les minmes. Po des cis k' i gn a, ki voyaedjèt, les stoeles les minèt. Po ds ôtes, ci n' est rén k' totès ptitès loumrotés. Po ds ôtes, les sincieus, c' est totès rujhes a discomeler. Po m' businessman, ele valént di l' ôr. Mins totes ces stoeles la s' taijhèt. Vos, vos âroz des stoeles come gn a nouk d' ôte k' end a. . .

- Cwè çki vos voloz dire ?

- Cwand c' est k' vos ravizroz les stoeles, del nute, puski dji dmeurrè so ene di zeles, puski dji reyrè so ene di zeles, ça serè por vos come si totes les stoeles reyrént. Vos, vos âroz des stoeles ki savèt bén rire !

Et i riya co on côp.

- Et cwand vos seroz rapâjhté (ca on finit tofer pa-z esse rapâjhté), vos seroz binâjhe di m' avu cnoxhou. Vos seroz tofer mi camaeråde. Vos âroz eveye do rire avou mi. Et a feyes, vos taproz vosse finiesse â lådje, come ça, pol plaijhi. . . Et vos camaerâdes seront tot cacames do vs vey rire a tot

rwaitant li stoelî. Adon, vos lzi diroz : «Oyi, ça ! Les stoeles, ça m' fwait todi rire !» Et i vs pinsront sot. Dji vs ârè djouwé ene laide djesse, don !

Et i riya co.

- Ci serè come si dji vs âreu yeu dné ene masse di ptitès riyotès xhiletès estô di stoeles.

I riya co. Pu i rdivna sérieux.

- Al nute... ni vnoz nén, savoz...

- Dji n' ti cwitrè nén.

- Dj' ârè l' air d' avu må... dj' ârè ene miète l' air di mori. C' est insi. Ni vnoz nén vey çoula, gn a pont d' avance.

- Dji n' ti cwitrè nén.

Mins il aveut l' air k' i s' e fjheut.

- Dji di ça... c' est pol sierpint. I n' fâreut nén k' i vs ireut hagnî... Les sierpints, ça est metchant. Des côps, ça hagne pol plaijhi...

- Dji n' ti cwitrè nén.

Mins gn a âk ki l' rapâjhta.

- C' est l' vrai ! I n' ont pupont d' pwezon po hagnî on deujhinme côp !

Cisse nute la, dji nel veyà nén nd aler. I l' aveut levé sins pont fé d' brut. Cwand dji parvina al ratraper, i rotéve abeymint, sins balziner. I derit seulmint :

- A ! Vos estoz la...

Et i m' purda pal mwin. Mins i s' tourminta co :

- Vos avoz toirt. Vos âroz del poenne. Dj' ârè l' air d' esse moirt et ci n' serè nén l' vrai...

Mi, dji n' motixheu nén.

- Vos compurdoz. C' est trop lon erî. Dji n' sâreu epoirter ç' coir la. C' est trop pezant.

Mi, dji n' motixheu nén.

- Mins ci serè come ene viye schoice abandnêye. Ci n' est nén disbâtchant, les viyès schoices...

Mi, dji n' motixheu nén.

I s' discoraedja ene gote. Adon, i fjha co èn efoirt :

- Ci serè djinti, séss. Mi eto, dji rwaitrè les stoeles. Totes les stoeles seront des puss avou ene troûle eruneye. Totes les stoeles mi vudront a boere...

Mi, dji n' motixheu nén.

- Ci serè gaiy come tot ! T' àrès cénk cints miyons d' xhiletès et dj' àrè cénk cints miyons d' fontinnes. . .

Et i n' motixha pus nerén, ca i breyeut. . .

- C' est la. Lai mu fé ene asdjamblêye tot seu.

Et i s' ashida, ca il aveut sogne.

I derit co :

- Mi fleur, dj' e so responsåbe, séss ! Et elle est si fwebe ! Elle est télmint del boune anêye. Elle a cwate fayeyès spenes pol waeranti disconte li monde. . .

Mi, dji m' ashida, ca dji n' tineu pus d' astampé. I derit :

- Vola. . . C' est tot. . .

I tchicta co ene miete, adon i s' rastampa. I fjha ene asdjamblêye. Mi, dji n' saveu pus bodjî.

I gn ourit rén k' ene djaene aloumire adlé s' tchiveye. I dmora on moumint sins bodjî. I n' criya nén. Et toumer doûçmint, li ptit prince, come èn åbe. I gn ourit ddja nou brut, cåze do sàvion.

XXVII

Asteure, bén seur, vola ddja shijh ans... Dji n' aveu co mây raconté ciste istwere ci. Cwand i m' ont rtrové, mes camaerâdes ont stî foû binâjhes di m' rivey e vike. Dj' esteu disbâtchî, mins dj' end aléve : «C' est paski dji so scrans».

Asteure, dji so-st on pô rapâjhté. Bon, nén ttafwait, po dire li vrayi... Mins dji sé bén k' il est rivnou so s' bole ca, al pikete do djoû, dji n' a nén rtrové s' coir. Ci n' esteut nén on si pezant coir ki ça... Et del nute, dji schoûte voltî les stoeles. C' est come cénk cints miyons d' xhiletés...

Mins vola k' i s' passe ene sacwè di strawôrdinaire. Li muzea k' dj' aveu dessiné po li ptit prince, e bén, dj' a rovyî d' î mete ene coroye di cur ! I nel sârè mây ateler à bedot. Ça fwait k' dji m' dimande : «K' i gn a-t i d' arivé so s' bole ? motoit bén ki l' bedot a mindjî l' fleur, po fini ?»

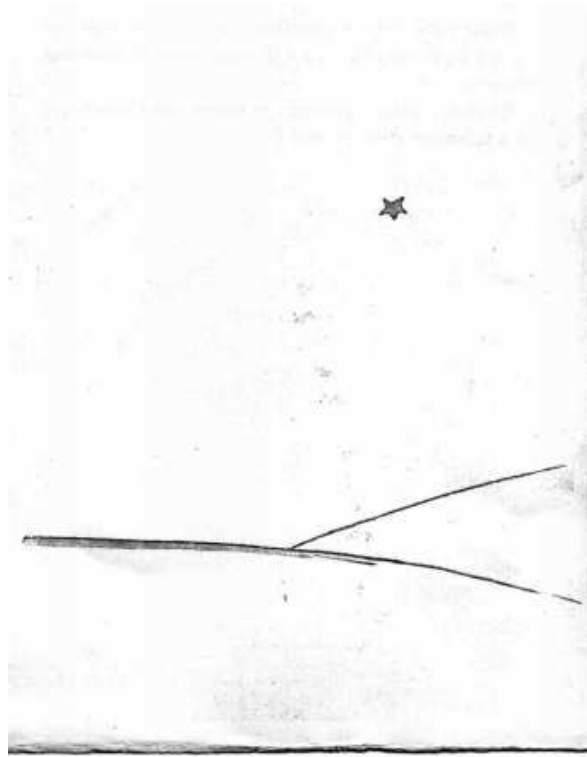
Des feyes k' i gn a, dji m' di : «Surmint k' neni ! Li ptit prince met s' fleur a hute tos les djoûs a l' anuti pa dzo s' bole di veule, et s' tént i l' bedot a gogne.» Adon, dji so binâjhe. Et totes les stoeles riyèt doûçmint.

Mins des feyes k' i gn a, dji m' di : «On côp ou l' ôte, on n' sondje nén a tot, et raf ! Èn anuti, il ârè rovyî l' bole di veule ; oudôbén, li bedot a vnou sins brut, k' i fjheut spès...» Adon, les xhiletés tournèt tertotes a lâmes !...

C' est on foû grand mistere, tot çoula. Por vos ki voet voltî li ptit prince eto, come por mi, rén dvins l' univiers n' est l' minme si, ene sadju, on n' sét wice, on bedot k' nos n' kinoxhans nén a mindjî ene rôze, oyi ou neni...

Loukîz li stoelî. Dimandez vos : Li bedot a-t i mindjî l' fleur, oyi ou neni ? Et vos vieroz come totafwait candje...

Et gn a mây nole grande djin ki compudrè k' çoula est si consecant !

Çoula, c' est por mi l' pus bea eyet l' pus poenneus des payizaedjes dâ monde. C' est l' minme payizaedje ki l' ci di dvant, mins dji l' a rdessiné eco on côp po vs el bén mostrer. C' est vaici k' li ptit prince a-st aparetou sol Tere, et k' il a disparetjou evoye. Ravizez l' comifât, ci payizaedje la, por vos esse bén seur del ricnoxhe, si on djoû vos voyaedjîz e désert di l' Afrike. Et si on djoû, d' astcheyance, vos pasrîz avâr la, dji vs e preye, ni coroz nén, târdjîz ene hapêye djusse pa dzo li stoele ! S' i gn a èn efant k' aprepe, s' i reye, s' il a des tchveas come di l' ôr, s' i n' respond nén cwand c' est k' on lyi dmande ene kesse, vos advinroz bén kê çki c' est. Adon, soeyoz djinti ! Ni m' leyîz nén si poenneus : sicrijhoz-me abeye abeye k' il est rivnou...